

Beslut om tillägg av föreskrifter för Haverö strömmars naturreservat, Ånge kommun.

Objektnummer	2000665
Län	Västernorrland
Kommun	Ånge
Fastigheter	Fastigheter inom Haverö strömmars naturreservat
Markägare	Privata och Kyrkan
Förvaltare	Länsstyrelsen
Lägesbeskrivning	Cirka 25 km SO om Ånge
Mittpunkt (SWEREF 99)	E: 508273 N: 6917311
Areal (ha)	465
Produktiv skogsmark (ha)	62

Beslut

För att uppnå och tillgodose syftet med Haverö strömmars naturreservat (beslut 1999-04-29, dnr 231-3179-98) beslutar länsstyrelsen i enlighet med 7 kapitlet, 5, 6 och 7 §§ miljöbalken om följande upphävande och tillägg till gällande föreskrifter.

- Föreskrift A3 upphävs inom de på (bilaga 1) markerade områdena, och ersätts med A4 om förbud att utföra skogsvårdsåtgärd. Först när den nya föreskriften A4 vunnit laga kraft, upphör den tidigare föreskriften A3 från beslutet 1999-04-29 (dnr 231-3179-98) att gälla inom de markerade områdena (bilaga 1).
- Tillägg görs till gällande föreskrifter i form av A5-A9 inom de på (bilaga 1) markerade områdena, samt B3-B12 inom hela reservatet.

Beslutet riktar sig till var och en, fastighetsägare och innehavare av särskild rätt, vars rättigheter att använda mark- och vattenområden berörs inom reservatsområdet.

Reservatsföreskrifter

A. Föreskrifter enligt 7 kapitlet 5 § miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden.

Utöver vad som för övrigt gäller är det förbjudet att:

Sedan tidigare gällande föreskrifter:

- 1. utföra vattenverksamhet enligt miljöbalkens definition (11 kap 3 §) som syftar till utbyggnad för vattenkraftsändamål. Undantag skall göras för vattenverksamheten vid Kölsillre kraftverk som syftar till utbyggnad för vattenkraftsändamål vid Kölsillreströmmarna.*
- 2. utan länsstyrelsens tillstånd plantera in främmande växt- eller djurart inklusive fiskstammar eller fiskarter.*
- 3. utan länsstyrelsens tillstånd företa genomgripande skogsbruksåtgärder på öarna i älven och fastmarksområdet vid Haverö strömmar. Samråd skall ske med skogsvårdsstyrelsen, varefter tillstånd provas av länsstyrelsen. Denna föreskrift upphör att gälla inom de markerade områdena (bilaga 1) och ersätts av A4 när beslutet vunnit laga kraft.*

Nya föreskrifter i de på bilaga 1 markerade områdena:

4. avverka eller på annat sätt skada växande eller döda träd eller buskar eller utföra annan skogsvårdsåtgärd.
5. bedriva täkt, anordna upplag, borra, spränga, schakta, gräva, muddra, utfylla, tippa eller på annat sätt skada mark, block och vattenmiljö.
6. dika, dikesrensa eller dämna.
7. uppföra byggnad eller annan anläggning på såväl mark som i vatten.
8. anlägga väg.
9. sprida kemiska eller biologiska bekämpningsmedel, kalk eller gödningsämnen.

B. Föreskrifter om förpliktelser för ägare och innehavare av särskild rätt att tåla intrång enligt 7 kapitlet 6 § miljöbalken.

Ägare och innehavare av särskild rätt förpliktigas tåla att följande åtgärder vidtas för att tillgodose ändamålet med reservatet:

Sedan tidigare gällande föreskrifter:

1. utmärkning av reservatsgränsen.
2. utplacering av informationstavlor.

Nya föreskrifter (inom hela befintliga reservatet):

3. anläggning och underhåll av stigar samt siktröjning längs stigar.
4. uppförande och underhåll av friluftsanläggningar så som rastplatser, eldstäder, vindskydd, stuga, dass och båtplats.
5. naturvårdsbränning med därtill hörande ingrepp eller åtgärder för att efterlikna naturvårdsbränning (såsom borthuggning av gran). Föreskriften berör enbart på Kvisselön och Haverön samt fastlandsdelen (Säter 1:12 och Haverö prästbord 1:1).
6. framröjning av större tallar.
7. framröjning av kulturmiljöer.
8. återställning rensade vattendragssträckor, skapande av lekbottnar, öppnande av ledarmar och anläggande av fisktrappa.
9. röjning kring tullkvarnmiljön. Området kring tullkvarn får hållas öppet och stränderna får siktröjas.
10. röja och sköta betesmarken på Storholmen och tullkvarnmiljön samt underhåll och uppförande av gårdsgård.
11. undersökning av mark, vatten, vegetation, fisk och djurliv, samt markering av därtill hörande provytor.
12. avlägsna främmande arter, exempelvis lupiner.

C. Föreskrifter enligt 7 kapitlet 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas inom reservatet samt om ordningen i övrigt inom reservatet.

Utöver vad som för övrigt gäller är det förbjudet att:

Sedan tidigare gällande föreskrifter (inga nya tillkommer):

1. *störa djurlivet.*
2. *anbringa tavla, skylt, affisch eller därmed jämförlig anordning.*
3. *samla in ryggradslösa djur.*
4. *anordna friluftsanslag som kan skada växt- och djurliv.*
5. *företa vetenskapliga undersökningar utan länsstyrelsens och berörda markägares tillstånd.*

Väg 315 och bro över Ljungan vid Kölsillre innefattas inte i naturreservatet.

Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för tillsyn, drift, skötsel och normalt underhåll av befintliga byggnader och annan anläggning, så som exempelvis vägar, byggnader, broar, kraftledning, kraftledningsgata, dammanläggningar, stigar och vindskydd. Träd som fallit eller riskerar att falla över byggnad, anläggning, kraftledning, väg och stig får kapas/fällas men ska lämnas i reservatet. Behöver befintlig väg, kraftledning, kraftledningsgata eller anläggning breddas eller utökas ska detta ske i samråd med länsstyrelsen.

Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för att på Storholmen röja betesmarken eller för att inom 25 meter från befintliga byggnader siktröja. Föreskrifterna ska inte heller utgöra hinder att anlägga båtplats på Storholmen eller för att underhålla eller göra tillbyggnad på dessa byggnader eller på dasset intill flottarkojan.

Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för att på Kölsillre S:29 anlägga båtplats i samråd med länsstyrelsen.

Rättighet till jakt, fiske, samt tidigare tillståndsgivna lagakraftvunna vattenföretag inskränks ej genom reservatsföreskrifterna.

Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för förvaltaren, eller den som förvaltaren uppdrar åt, att utföra de åtgärder som anges ovan under B.

Skälen för beslutet

Områdesbeskrivning

Från sjön Kyrksjön till Holmsjön finns ett nästan 9 km långt strömvattenlandskap i Ljungan, som trots regleringspåverkan återger mycket av älvens ursprungliga utseende. Fallhöjden längs sträckan uppgår till 15 meter.

Vid Kyrksjöns utlopp ligger Haverö strömmar. Där delar sig älven i tre fåror, Kvisselbäcken, Norrströmmen och Kvarnströmmen. De två öarna, Kvissleön och Haverön, som därmed bildas, är via broar, dammar och en sentida vägbank förbundna med fastlandet. I de tre fårorna ligger det tre regleringsdammarna, ursprungligen byggda vid sekelskiftet 1900, som användes under älvens flottningsepok (cirka 1860-talet till 1970-talet). Dammarna ingår i Kyrksjön-Havern-Mellansjöns reglering och har i sen tid moderniserats.

Kvisselbäcken är relativt bred och grund. Dammen över Kvisselbäcken är helt moderniserad. Idag släpps normalt vatten inte på i fåran. Stränderna är steniga och med tät buskvegetation av främst olika Salix-arter, samt med en kraftig högrötsflora. Längst nedströms finns inslag av olvon, skogstry, nyponros, tibast samt grupper med fackelblomster.

Norrströmmen är huvudfåran och är kraftigt rensad med stenvallar på sidorna. Här rinner större delen av vattenflödet i Ljungan och strömhastigheten är hög. Dammen är moderniserad. I fåran hittades 2017 ett mindre antal flodpärlmusslor. På vintrarna ser man ofta ett stort antal strömstarar här och utterspår.

Kvarnströmmen (ibland även kallad Sörströmmen) är även den bred och grund. Här finns regleringsdammen från flottningsepoken kvar i stora delar. I Kvarnströmmen finns ett restaurerat fiskehus från sekelskiftet kvar, fiskehuset drevs fram till 1940-talet. Intill dammen ligger även en kvarn, Strömnäskvarnen, byggd 1854, som var i drift fram till 1944. Kvarnen är restaurerad och även den gamla mjölnarbostaden finns kvar. På somrarna ser man ofta strömstare och forsärla i strömmen.

Kvissleön har en storblockig karaktär. Öns sida mot Norrströmmen domineras av granskog med inslag av björk och en frisk lågrötsflora. Den västliga delen av ön domineras av tidigare plockhuggen tallskog med inslag av björk.

Haverön domineras av högstammig tallskog med underväxt av gran. Mot Norrströmmen dominerar granen med en tät lövård av Salix närmast stranden. Skogsfru är funnen på ön.

Strömfårorna mynnar efter några hundra meter i selet Medingen, där öarna Storholmen och Mångsholmen ligger.

Storholmen är talldominerad med underväxt av gran. På öns östra del finns en inäga med två lador. Här har fårbete förekommit i sen tid. På västra sidan av ön ligger en äldre timrad stuga och ett båthus från flottningstiden.

Mångsholmen är en låg, skogbeklädd ö med steniga stränder. Strandvegetationen består av sjöfräken och en tät bård av Salixarter med inslag av olvon och nyponros. Skogen på ön är lövdominerad med inslag av gran och tall. Plockhuggning har förekommit.

Vid Medingens utlopp börjar Kölsillreströmmarna. Även här är älvens vatten uppdelat i flera olika fåror mellan ett komplex av holmar, där de största är Killingön, Nyhugstet och Storön. Strömlandskapet karakteriseras av vidsträckta avspolade blockmarker där vattnet rinner fram. En del av fåror är påverkade genom rensning för flottning. Ett flertal stenkistor finns kvar. Älvens huvudfåra går norr om öarna, där ett äldre strömkraftverk, Kölsillre kraftverk, är beläget. Kraftverket uppfördes 1918 och är försedd med en särskild intagskanal genom en avledande pir i älven och en utloppskanal. Vid Kölsillreströmmarna har vattnet även i äldre tid nyttjats, bland annat för drivning av en kvarn.

Storön har grov tallskog med inslag av löv. Ön har troligen tidigare använts som betesmark, som nu är kraftigt igenväxt. Örtvegetationen är frodig. Gångna tiders högvatten har skapat öppna, vegetationslösa stenfält. Rester av en gammal timrad stuga finns på öns västra sida. Skogsfru är funnen på ön.

Nyhugstet har en liknande vegetation som Storön. Även denna ö har varit kraftigt påverkad av högvatten i älven.

Kölsillreströmmarna och älven ner till Holmsjön har ett flackt strömmande lopp med undantag för ett lugnvattenparti benämnt Mosillret. Ett flertal stenkistor finns kvar och ett antal mindre öar finns.

Ärendets beredning

Haverö strömmars naturreservat bildades 1999. Huvudsyftet var att skydda strömmarna från vidare vattenkraftsutbyggnad. Skogsbruk förbjöds ej i naturreservatet. Efter reservatsbildningen uppmärksammades Haverö strömmar återigen. Forsarna och strandskogarna på öarna bedömdes ha ett högt skyddsvärde. Under 2006 pekade Naturvårdsverket ut Haverö strömmar som ett nationellt särskilt värdefullt sötvattensobjekt.

Området är registrerat som ett naturvårdsobjekt i länsstyrelsens naturvårdsdatabas (objekt 60002). Haverö strömmar ingår i riksintresse för naturvården, kulturmiljövård och friluftsliv. Inga motstående intressen finns redovisade för det aktuella området i Ånge kommuns översiktsplan.

Under 2014 inkom en avverkningsanmälan på fastigheten Kölsillre 6:1 och länsstyrelsen påbörjade arbetet med en översyn av skyddet. Övriga berörda markägare kontaktades under 2015–2017. Värdering av berörda delar beställdes 2015. Ekonomiska förhandlingar påbörjades 2015 och avslutades 2017.

Under remissbehandlingen har digitalt informationsmaterial från mineralrättsregistret kontrollerats. Därvid har inga motstående intressen eller andra försvårande omständigheter påträffats.

Yttrande har inkommit från Ånge kommun, Skogsstyrelsen, Havs- och vattenmyndigheten, Naturvårdsverket, Medelpads ornitologiska förening och Margareta Ericsson. Ingen av dessa har något att invända mot tillägget av föreskrifter. SGU avstår från att yttra sig i detta ärende. Margareta Ericsson har kommit med förslag till ytterligare föreskrifter, utvidgning av gränsen, synpunkter på beskrivningen samt förslag på skötsel och uppföljning av naturreservatet.

Länsstyrelsens bedömning

Länsstyrelsen har i möjligaste mån försökt ta hänsyn till de vid remissförfarandet inkomna synpunkterna från Margareta Eriksson.

Länsstyrelsen anser inte att eldning i reservatet eller bilkörning till kvarnen är så stora problem att det måste regleras med reservatsföreskrifter. Föreskrift B4 möjliggör anläggning av eldstäder till vilka besökare kan hänvisas. När det gäller bilkörningen ska länsstyrelsen ha löpande kontakt med markägaren och kommunen för att följa trafiksituationen. Det finns en iordningsställd parkeringsplats utanför som bör nyttjas i första hand.

Länsstyrelsen anser inte att det i dagsläget finns behov att utöka reservatet med Valvet vid Kvisslebäcken. Syftet med beslutet har enbart varit att stärka upp föreskrifterna inom redan befintligt naturreservat.

När det gäller synpunkterna på vattenregleringen kan inte föreskrifterna i naturreservatet begränsa redan tillståndsgivna vattendomar. Här kan länsstyrelsen enbart med tillsyn se till att vattendomarna följs.

När det gäller synpunkterna på kulturmiljöerna ska inte föreskrifterna i naturreservatet styra över skötseln av kulturmiljöerna. Här har länsstyrelsen inlett en dialog med bland annat Ånge kommun om skötseln av dessa.

När det gäller ytterligare förslag om skötsel och uppföljning kommer dessa behandlas när en ny skötselplan tas fram för naturreservatet.

Haverö strömmar har påverkats av tidigare verksamheter såsom flottning med tillhörande rensningar och dämmen och påverkas idag av dammarna och kraftverksregleringen. Sträckan från Haverö strömmar ned till Holmsjön utgör en av de få outbyggda älvforssträckorna i länet. Av den utbyggbara vattenkraften i länet är hela 95% ianspråktagen. Haverö strömmars naturreservat utgör således en restbiotop av en numer mycket sällsynt naturtyp. Även öarna och skogarna på dessa har höga värden eller kan på sikt få höga värden.

Länsstyrelsen bedömer att det nya förbudet mot skogsbruk (föreskrift A4) inom angivet område utgör ett synnerligt skäl för att kunna upphäva kravet på tillstånd för skogsbruk (föreskrift A3), då detta är en tydlig förstärkning av skyddet i området.

Genom stärkningen av skyddet undanröjs exploateringshot och förutsättningarna för bevarande och restaurering av vatten-, strand- och skogsmiljöerna, med därtill hörande strukturer, processer och arter, förbättras.

I den händelse en ny hotad art påträffas eller kunskapsläget ändras för en i dag känd art i reservatet, och det långsiktiga bevarandet av arten inte bedöms tryggt med nuvarande förvaltningsinriktning, kan det finnas skäl att utfärda dispens som möjliggör åtgärder nödvändiga för arten. Sådan eventuell dispens förutsätter att särskilda skäl föreligger i enlighet med miljöbalken 7 kapitlet 7 §, vilket innebär att åtgärderna måste vägas mot de värden som utgjorde grund för tillkomsten av detta naturreservat.

Länsstyrelsen bedömer att området signifikant bidrar till uppfyllandet av miljömålet "Levande sjöar och vattendrag", "Levande skogar" och "Ett rikt växt och djurliv", samt att ett formellt skydd är i enlighet med länsstyrelsens och Skogsstyrelsens strategi för områdesskydd på skogsmark i länet från 2005.

Vidare bedömer länsstyrelsen att en stärkning av skyddet i det aktuella området är förenligt med kommunens översiktsplan och med hushållningsbestämmelserna i 3:e och 4:e kapitlen i miljöbalken.

Länsstyrelsen finner vid en vägning mellan enskilda och allmänna intressen i enlighet med 7 kapitlet 25 § miljöbalken att det för att bevara och restaurera ovan nämnda naturvärden finns skäl att besluta om att stärka skyddet i det befintliga Haverö strömmar naturreservat. För att uppnå det starka skydd som behövs för områdets naturvärden bör föreskrifterna bland annat omfatta förbud mot skogsbruk i området.

Hur man överklagar

Den som vill klaga över detta beslut ska skriva till regeringen, men skicka eller lämna skrivelsen till länsstyrelsen, epost vasternorrland@lansstyrelsen.se, eller postadress Länsstyrelsen, Enheten för skyddad natur, 871 86 Härnösand.

Skrivelsen ska ha kommit in inom tre veckor från den dag klaganden fick del av beslutet. I skrivelsen ska anges vilket beslut som överklagas och den ändring som begärs. Skriv namn, adress, telefonnummer och ärendets diarienummer. Om ytterligare upplysningar önskas, kontakta Oskar Norrgrann, telefon 0611-349238, e-post oskar.norrgrann@lansstyrelsen.se.

Beslutet ska kungöras i länets författningssamling, Post- och Inrikes Tidningar och i Sundsvalls Tidning. Den dag kungörelsen varit införd i ortstidning anses berörda ha fått del av beslutet.

I den slutliga handläggningen av detta ärende har även deltagit Therese Flodin, länsjurist, Adrian Nordlund, planhandläggare, John Molin, kulturmiljöhandläggare, David Jonsson, fiskerikonsulent och Torbjörn Engberg, enhetschef skyddad natur.

Berit Högman
landshövding

Oskar Norrgrann
naturvårdshandläggare

Bilagor

- 1 Beslutskarta
- 2 Sändlista

Haverö strömmars naturreservat

Bilaga 1
Beslutskarta
Dnr: 511-2375-15

Reservatsgräns

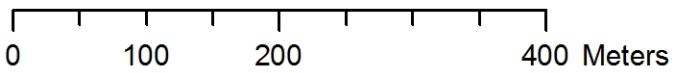
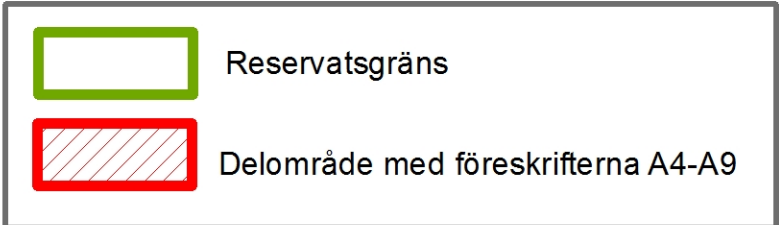
Delområde med föreskrifterna A4-A9

0 750 1 500 3 000 Meters

© Länsstyrelsen Västernorrland
© Lantmäteriet Geodatasamverkan

Haverö strömmars naturreservat

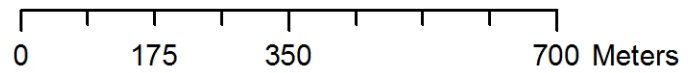
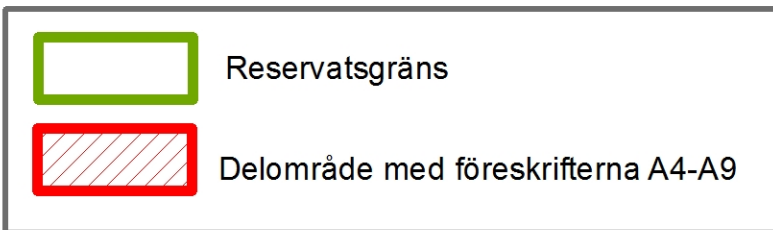
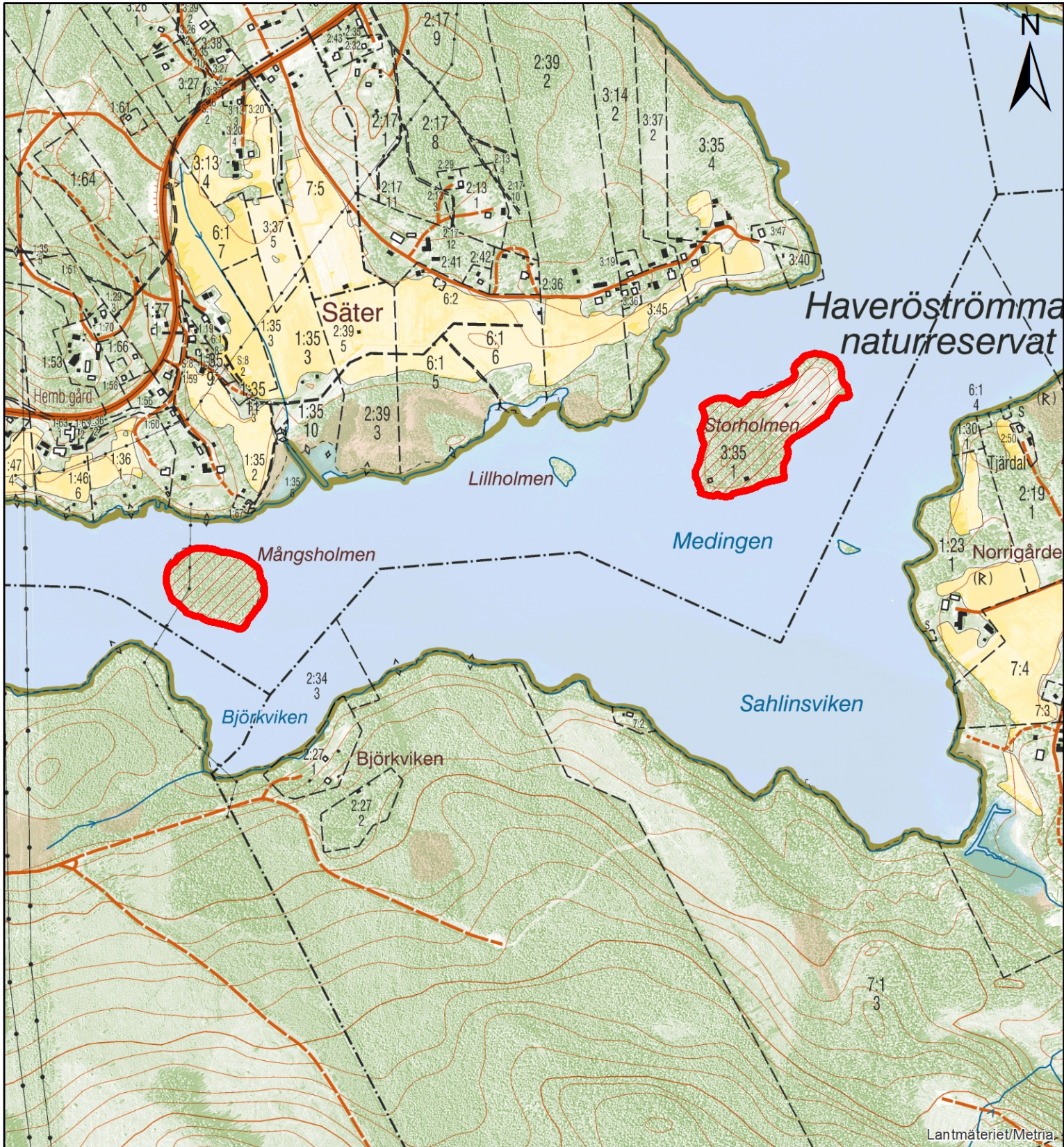
Bilaga 1
Beslutskarta
Dnr: 511-2375-15

© Länsstyrelsen Västernorrland
© Lantmäteriet Geodatasamverkan

Haverö strömmars naturreservat

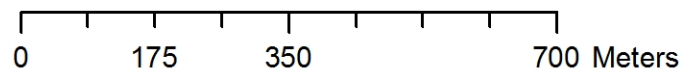
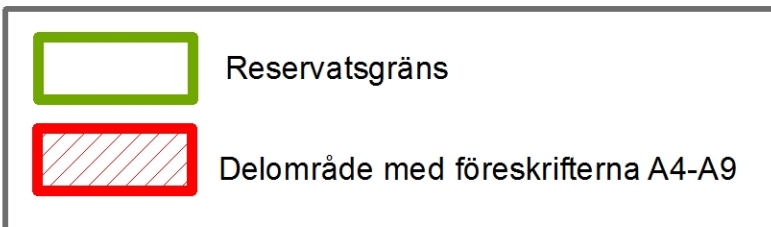
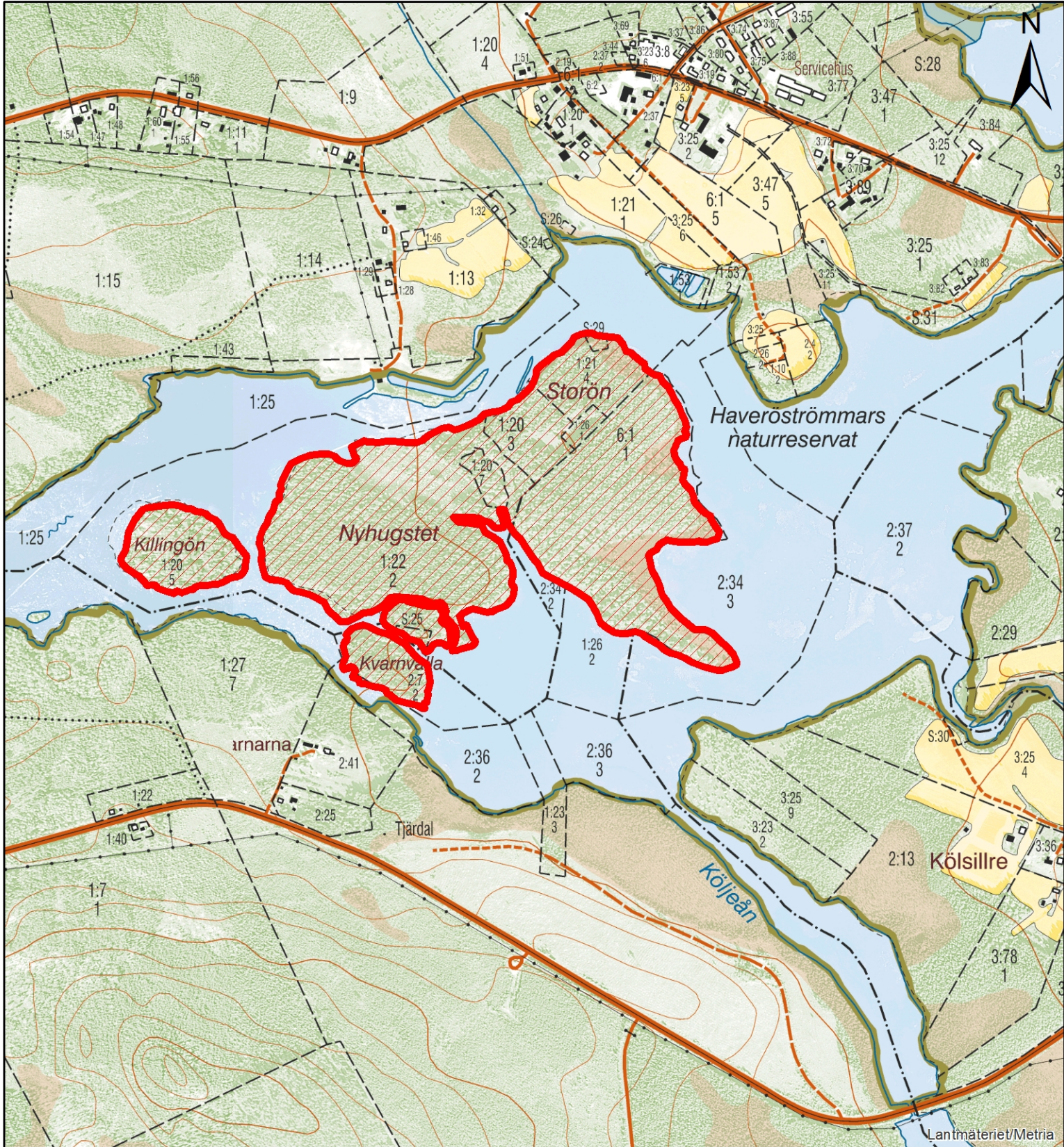
Bilaga 1
Beslutskarta
Dnr: 511-2375-15

© Länsstyrelsen Västernorrland
© Lantmäteriet Geodatasamverkan

Haverö strömmars naturreservat

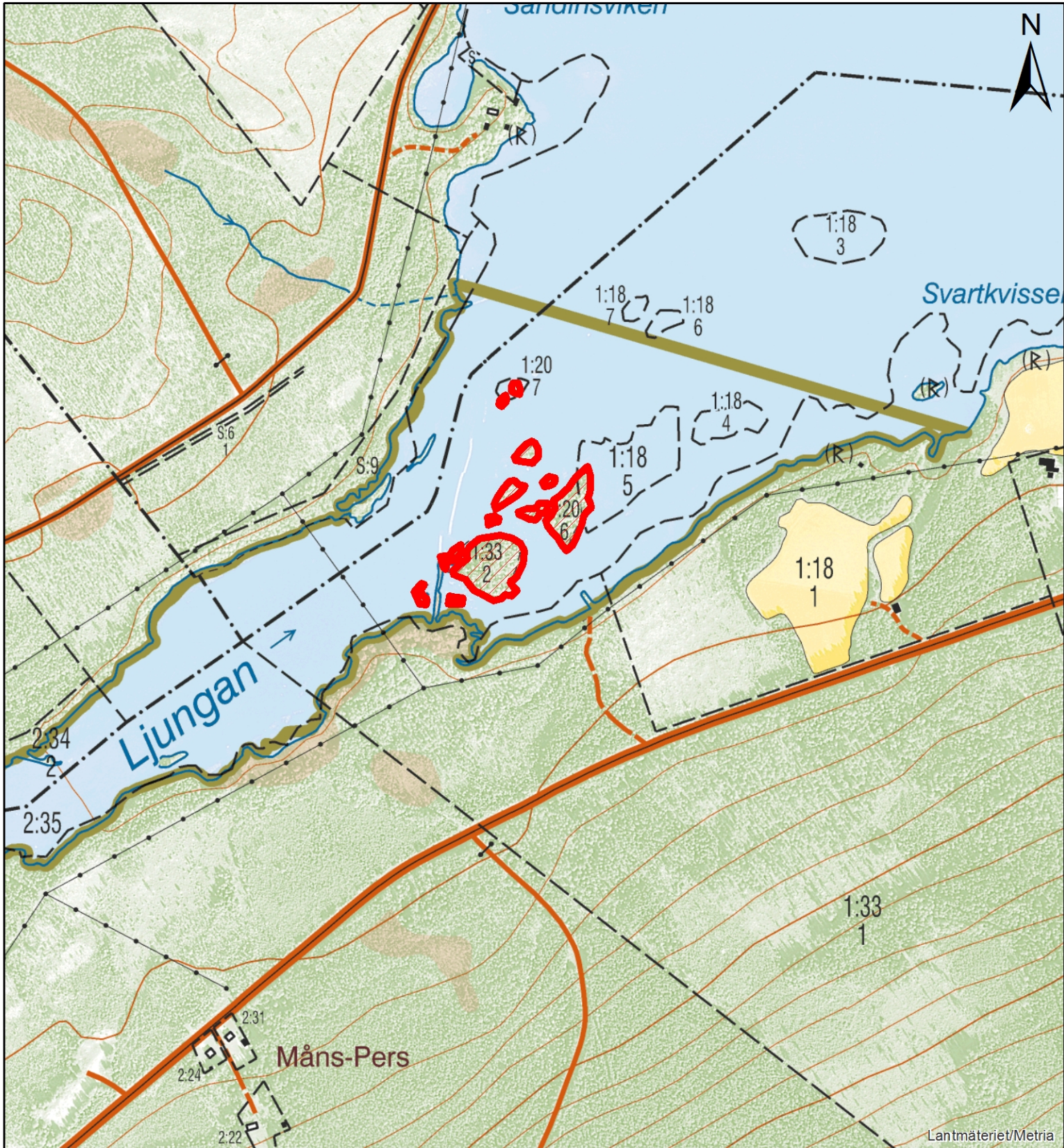
Bilaga 1
Beslutskarta
Dnr: 511-2375-15

© Länsstyrelsen Västernorrland
© Lantmäteriet Geodatasamverkan

Haverö strömmars naturreservat

Bilaga 1
Beslutskarta
Dnr: 511-2375-15

Reservatsgräns

Delområde med föreskrifterna A4-A9

0 100 200 400 Meters

© Länsstyrelsen Västernorrland
© Lantmäteriet Geodatasamverkan

BESLUT

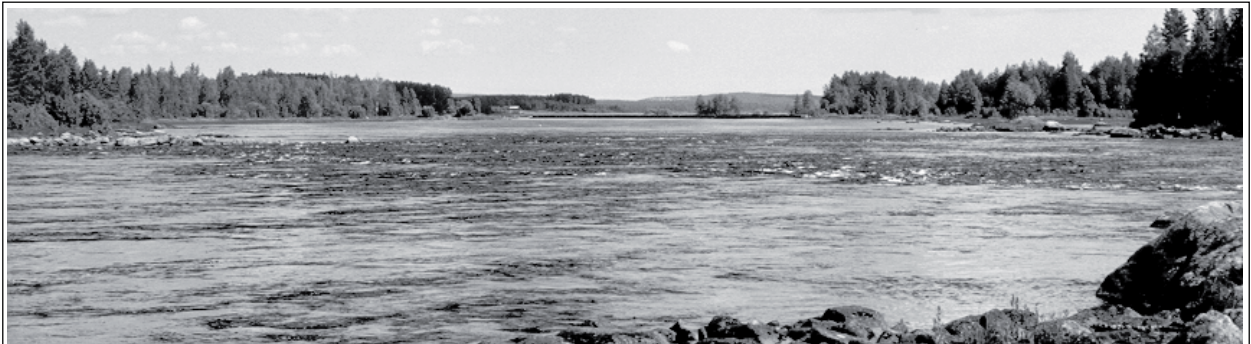
231-3179-98

1999-04-29

60-215

Enligt utsändningslista/
markägareförteckning
samt genom kungörelsedelgivning

Bildande av Haverö strömmar naturreservat, Ljungan, sträckan Haverö strömmar - Ljungans inlopp i Holmsjön, Ånge kommun, Västernorrlands län

Mosillreströmmarna

Uppgifter om naturreservatet

Reservatets benämning	Haverö strömmar naturreservat
Kommun	Ånge kommun
Fastigheter	Enligt förteckning
Lägesbeskrivning	Ljungan mellan utloppet av Kyrksjön (Haverö strömmar) och inloppet till Holmsjön
Topografisk karta	Ånge 17 F SV
Ekonomisk karta	17 F 2-3 c-d, 17 F 4-5 c-d, 17 F 4-5-e-f
Omfattning	Reservatets gräns är markerad med heldragen linje på karta, bilaga 2 och 3. Naturreservatet innefattar följande: * <i>Ljungans vattenområde inklusive sjön Medingen</i> * <i>Befintliga öar längs älvsträckan mellan Haverö strömmar och älvens inlopp i Holmsjön.</i> * <i>Köljeåns nedersta lopp (övre avgränsning av väg 314.</i> * <i>Haverö strömmar (särskild gränsdragning).</i>
Areal	Totalt: 490 ha Vatten: 435 ha Land: 55 ha

Beskrivning av reservatet

Från sjön Havern-Kyrksjöns utlopp längs en ca 8 km lång sträcka av Ljungan ned till Holmsjön finns ett strömvattenlandskap, som trots viss regleringspåverkan återger mycket av älvens ursprungliga utseende. Fallhöjden längs sträckan uppgår till 15 m.

Vid Kyrksjöns utlopp ligger Haverö strömmar. Där delar sig älven i tre flöden, Kvisselbäcken, Norrströmmen och Sörströmmen. De två öarna, Kvisselön och Haverön, som därvid bildas är via broar och en sentida vägbank förbundna med fastlandet. I de tre flödena ligger det tre regleringsdammar, ursprungligen byggda vid sekelskiftet, som användes under älvens flottningsepok (ca 1860-talet - 1970-talet). Dammarna ingår i Havern-Mellansjöns reglering och har i sen tid restaurerats och förbättrats av säkerhetsskäl.

Dammen över *Kvisselbäcken* är helt moderniserad. Kvisselbäcken är relativt bred, grund och med låg vattenföring. Stränderna är steniga och med tät buskvegetation av främst olika *Salix*-arter, samt med en kraftig högrötsflora (älgört, vänderot, mjölkört, skogsnäva). Längre ned mot sjön Medingen tillkommer olvonbuskar, skogstry, nyponros, tibast samt grupper med fackelblomster.

Kvisselön har en storblockig karaktär med små rännilar som korsar över ön. Mot Kvisselbäcken är vegetationen yppig med bl a storvuxna olvonbuskar och skogstry. Ön mot Norrströmmen domineras av klenvuxen granskog med inslag av grövre björk och en frisk lågrötsflora med ex.vis liljekonvalj, skogsnäva, vitpyrola, bergslok, vitmåra och kråklöver. Den västliga delen av ön domineras av tidigare plockhuggen tallskog med björk. Längst ut på ön finns en timrad stuga.

Norrströmmen är huvudfåran i strömmarna. Dammen här är till största delen moderniserad. Ett par av dammluckorna har dock bibehållits med öppning på gammalt vis med vevar. Vattenflödet är här rikligt. Strömmen är väl frekventerad av fritidsfiskare. Spår efter flottningsepoken finns här längs stränderna, bl a i form av rester av timmerkonstruktioner.

Haverön domineras av högstammig tallskog med underväxt av gran. Skogen är av frisk, småblockig blåbärstyp. Ingen föryngring av tall kan märkas. Mot Norrströmmen domineras granen med en tät lövbård av *Salix* sp närmast stranden. Enstaka lågor ligger på marken. Ullticka finns noterad på de liggande träden. Även här finns spår av flottningstiden i form av gamla bomlänsar m m. Ett flertal fångstgropar på Haverön vittnar om en forntida jägarkultur i området. Groparna användes i första hand för fångst av ren och älg. Detta sätt att fånga storvilt i gropar har en tradition från ca 3 000 f Kr och fram till slutet av 1800-talet. En gammal färdväg återfinns även på ön.

I *Sörströmmen* finns ett restaurerat fiskehus från sekelskiftet. Fiskehuset tillhörde ursprungligen Haverö prästboställe, men fisket drevs senare på arrende fram till mitten av 1940-talet. Intill dammen ligger även en kvarn, Strömnäskvarnen, byggd 1854, som var i drift fram till mitten 1940-talet. Kvarnen är numera restaurerad. Även den gamla mjölnarbostaden finns kvar i restaurerat skick.

Där älvens lopp övergår i sjön Medingen ligger öarna Mångsholmen och Storholmen.

Storholmen är talldominerad med underväxt av gran. Plockhuggning har förekommit. På öns östra del finns en inäga med två lador. Här har fårbeta förekommit i sen tid. Stränderna är här lövröjda och åtkomliga för landstigning från båt. På den västra sidan av ön ligger en äldre timrad stuga och ett förråd från flottningstiden.

Strömmarna mynnar efter några hundra meter i *Medingen*, ett lugnvattenparti av sjökaraktär.

Mångsholmen är en låg, skogbevuxen ö med steniga stränder. Strandvegetationen består av sjöfräken och en tät bård av *Salix*arter, liksom rikligt med olvonbuskar och nyponros. Skogen på ön är lövdominerad med inslag av gran och tall. Plockhuggning har förekommit.

Vid Medingens utlopp börjar *Kölsillreströmmarna*. Även här är älvens vatten uppdelat i flera grenar mellan ett komplex av holmar, där de största är öarna *Killingön*, *Nyhugstret* och *Storön*. Strömlandskapet karaktäriseras av vidsträckt avspolade blockmarker genom vilka älven framrinner. En del av fårorna är påverkade genom rensning med manuella metoder för flottning. Ett flertal stenkistor minner även om denna tid. Älvens huvudfåra går norr om öarna, där även ett äldre strömkraftverk, *Kölsillre kraftverk*, är beläget. Kraftverket uppfördes 1918 och är dimensionerat för ett vattenintag från älven med 5 m³/s. Det är avställt sedan 1989. Stationen är försedd med särskild intagskanal genom en avledande stenpir i älven och en utloppskanal. Vid *Kölsillreströmmarna* har vattnet även i äldre tid nyttjats, bl a för drivning av en kvarn.

Storön har grov tallskog med högt inslag av löv. Ön har förmodligen tidigare använts som betesmark, som nu är kraftigt igenväxt. Örtvegetationen är frodig med ex.vis vänderot, olvon, nyponros, hallon, humleblomster, kråklöver, älgört, fackelblomster och vit- och ögonpyrola. Gångna tiders högvatten i älven har skapat öppna, vegetationslösa stenfält. Rester av en gammal timrad stuga finns på öns västra sida. Från ön går det att till fots på stenar ta sig till holmen *Nyhugstret*.

Nyhugstret har en liknade vegetation som *Storön*. Även denna ö har varit kraftigt påverkad av högvatten i älven.

Kölsillreströmmarna och älven ned till *Holmsjön* har ett flackt strömmande lopp med undantag för ett lugnvattenparti benämnt *Mosillret*.

Sträckan mellan *Havern* och *Holmsjön* ingår sedan 1976 i *Haverö fiskevårdsområdesförening*. Fisket upplåts till allmänheten genom kortförsäljning och området är högt frekventerat av fritidsfiskare. Årliga utsättningar av öring och harr sker genom regleringsföretagets försorg i *Holmsjön*. Älvsträckan uppströms inom reservatet utgör viktiga lek- och uppväxtområden för denna fisk.

Älven hyser ett bestånd av flodkräfta, som får betecknas som unikt efter norrländska förhållanden. Fisket efter kräftor förvaltas av *Kölsillre* och *Haverö-Vikens skifteslag*. *Ljungans* utseende längs sträckan med omväxlande partier av strömmande vatten och sel skapar gynnsamma förhållanden för kräftorna. I takt med *Ljungans* utbyggnad av vattenkraften, med förändrade vattenföringar som följd, har kräftbestånden försämrats i stora delar av *Ljungan*. Kräftbeståndet i särskilt *Kölsillreströmmarna* utgör härvid ett undantag. Avkastningen av beståndet är här hög och på en stabil nivå. Den kan jämföras med de bästa kräftfiskevattnen i landets södra delar. Området fungerar även som en föryngringsplats varifrån bl a migration kan ske till *Holmsjön*, som saknar egen reproduktion av kräftor. Flodkräftan klassificeras i Sverige som en hänsynskrävande art enligt det svenska systemet för sk rödlistade arter.

Preliminära rapporter om flodpärlmussla förekommer från *Kölsillresträckan* av älven. Eventuell förkomst/artbestämning avses undersökas genom länsstyrelsen.

Utter observeras regelbundet längs sträckan, som utgör ett viktigt födoområde vintertid. Uttern omfattas av Bern-konventionen och EU:s habitatdirektiv till skydd för artens livsmiljö. Förekomsten av utter längs sträckan ingår i ett större genom inventeringar konstaterat ”kärnområde” för utter i västra Medelpad. Uttern är i Artdatabankens hot(röd-)listor klassad som sårbar.

De studier som gjorts i Kölsillre strömmar visar på en relativt god lokal med avseende på mångfald av bottenfauna. Lokalen har beräknats som i stort sett opåverkad när det gäller artantal. Bland arterna kan nämnas den rödlistade nattsländearten *Hydropsyche contubernalis*, samt de relativt ovanliga *Dinocras cephalotes* (Nordens största nattslända) och *Ephemera danica* (stor nattsländeart).

Strömstare häckar och övervintrar i området. Strandbuskagen utgör även lokaler för ett flertal sångarter. Mink finns frekvent längs älvsträckan. Bäver förekommer.

Område av riksintresse enligt miljöbalken (MB)

Bortsett från viss regleringspåverkan genom Havern-Mellansjöns reglering, liksom det nu avställda mindre Kölsillre kraftverk vid Kölsillre strömmar, utgör älvsträckan en av de få återstående utbyggda älvforssträckorna i Ljungan och i länet. Den utgör som sådan även en unik miljö sett till vattenlandskap i Sverige.

Ljungan från Haverö strömmar ned till Holmsjön utgör riksintresseområde enligt 3 kap 6 § MB med hänsyn till naturvård, kulturmiljövård och friluftsliv.

Vad gäller riksintresset kulturmiljövård ingår naturreservatet i ett större område med motiveringen: Fornlämningsmiljö kring sjösystemen Havern, Kyrksjön och Holmsjön, koncentration av boplatser från stenåldern i typiska strandlägen. I området ingår även dammar, kvarn och fiskehus vid Haverö strömmar.

Älvsträckan är enligt 4 kap 1 § MB av riksintresse och skall skyddas mot ingrepp i miljön som påtagligt skadar områdets natur- och kulturvärden.

Älvsträckan omfattas även av skydd enligt 4 kap 6 § MB mot ytterligare vattenkraftsutbyggnad som ej innebär obetydlig miljöpåverkan.

Ärendets beredning

I samband med Ljungans regleringsföretags planer på ombyggnad av dammarna vid Haverö strömmar utfärdade länsstyrelsen den 14 november 1986 ett interimistiskt förordnande enligt naturvårdslagen till skydd för området natur- och kulturmiljö. Förordnandet förlängdes den 15 november 1988 att omfatta tiden till och med den 14 november 1991. Området omfattade Kvisselön, Haverön och ett parti av Strömnäset vid Sörströmmen inklusive intilliggande vattenområde. Dammarna har sedermera ombyggt till förmån för säkerheten och på ett sätt som betecknats som acceptabelt från natur- och kulturmiljösynpunkt. Stora restaureringsåtgärder har vidare vidtagits vad gäller kvarn, fiskehus m m.

Ansökan till vattendomstolen har inlämnats från Ytterhogdals Elektriska AB om utrivning av det gamla kraftverket vid Kölsillre strömmar, samt utförande av en större kraftstation på platsen.

Länsstyrelsen beslutade den 24 oktober 1997 om ett interimistiskt förordnande enligt 11 § naturvårdslagen för älvsträckan.

Länsstyrelsen har den 3 mars 1998 avslagit ansökan från Ytterhogdals Elektriska AB om dispens från det interimistiska naturreservatets bestämmelser om förbud mot utförande av vattenföretag som påverkar vattenförhållandena i älvens lopp längs sträckan.

Regeringen har den 16 april 1998, efter överklagande från KemaNord Kraft AB m fl av länsstyrelsens förordnande om interimistiskt naturreservat, undanröjt länsstyrelsens beslut med hänvisning till att en del av området redan tidigare varit skyddat med stöd av 11 § naturvårdslagen under sammanlagt sex år, varför en ny skyddperiod om tre år inte är tillåten. Länsstyrelsen har den 26 juni 1998 beslutat om ett nytt tidsbegränsat förordnande enligt 11 § naturvårdslagen att gälla längst till och med den 26 juni 2001. Förordnandet innefattar ej det område, Haverö strömmar, som tidigare varit föremål för interimistiskt skydd. Även detta förordnande har överklagats till regeringen dels av Ytterhogdals Elektriska AB, dels i gemensam form av ett antal fastighetsägare m fl.

Områden av riksintresse för naturvården skall på sikt säkerställas genom beslut om skydd. Länsstyrelsen har betecknat reservatsbildningen för permanent skydd av älvsträckan från Haverö strömmar ned till Holmsjön som angelägen. Även Ånge kommun verkar för en permanent reservatsbildning av älvsträckan. Området benämns Haverö strömmar i kommunens översiktsplan antagen den 25 november 1991 och bl a följande anges: "För att områdets värden ur naturskyddssynpunkt ska bibehållas får inte ytterligare reglering eller vattenkraftsutbyggnad ske. Inga vägar eller andra anläggningar får nyanläggas. Området bör avsättas till naturreservat enligt 7 § NVL."

Information om den planerade permanenta reservatsbildningen har hållits vid möte i Kölsillre den 16 juni 1998. Inför mötet bereddes berörda sakägare tillfälle att ta del av då föreliggande beslutsförslag. Med ledning av härefter inkomna synpunkter har reservatets omfattning, bestämmelser etc omarbetats till nuvarande innehåll, som remissbehandlats under november 1998 - januari 1999.

Länsstyrelsen har valt att reservatsbildningen grundas på att ingående mark- och vattenområden står kvar i markägarnas ägo. Föreskrifter med anledning av beslut om naturreservat utformas så att pågående markanvändning inte avsevärt försvåras. Om det vid länsstyrelsens prövning av planerade arbetsföretag inom reservatet konstateras att länsstyrelsens villkor innebär att pågående markanvändning avsevärt försvåras, så sker förhandling om ersättning. Innehav av strömfallsfastighet, som ej kan utnyttjas på grund av reservatsbildningen, berättigar dock inte till intrångsersättning.

Remissutfall:

Med erinran

Vid remissbehandlingen har erinran inkommit från Ytterhogdals Elektriska Kraft AB, grundad i huvudsak på uppfattningarna att reservatsbildningen utgör ett ingrepp i markägarnas äganderätt, att dokumentationen varpå skyddet av området grundas är bristfällig, att utbyggnaden av Kölsillre kraftverk inte utgör något hot mot områdets naturmiljö och att därmed laglig grund saknas för reservatsbildningen, samt att det finns en stor, lokal opinion mot reservatsbildningen.

Erinran mot reservatsbildningen har även inkommit i form av skrivelse från fastighetsägare i byarna Haverövik, Säter och Kölsillre genom Gösta Persson och Haldo Persson, Viken. I skrivelsen anförs sammanfattningsvis att Kölsillre kraftverk bör få byggas ut och att älvsträckans bevarande sköts bäst genom respektive markägare.

Yttrande har inkommit från Steve och Kristinee Persson, Säffle, som hävdar en ej godtagbar värdeminskning av deras strömfallsfastighet Kölsillre 1:20 genom förhindrad utbyggnad av Kölsillre kraftverk. Vidare förutsätts att reservatsföreskrifterna utformas så att eventuellt nyttjande av reservatet i kommersiellt syfte ej kan ske utan berörd markägares tillstånd. I övrigt förekommer ingen erinran mot reservatsbildningen.

Med tillstyrkan:

Ånge kommun har tillstyrkt reservatsbildning enligt det remitterade förslaget.

Tillstyrkan till reservatsbildningen har inkommit från fastighetsägare i byarna Säter, Haveröallen, Viken, Vassnäs, Kölsillre, i gemensam skrivelse med namnunderskrifter. I skrivelsen önskar man uppmärksamma att det även finns markägare som ej önskar ombyggnad av Kölsillre kraftverk, samt att man önskar bevarande av älvsträckan.

Tillstyrkan till reservatsbildningen har inkommit i skrivelse från Kalevi Orjala, ordförande i Västra Medelpads Miljövårdsgrupp.

Grund för beslut

Ljungan längs sträckan från Haverö strömmar ned till Holmsjön utgör en av de få outbyggda älvforssträckorna i länet. Av den utbyggbara vattenkraften i länet är hela 95% ianspråktagen. Älvsträckan i Ljungan utgör således en restbiotop av en numera mycket sällsynt naturtyp.

Området har även ett nationellt värde genom sin exklusiva miljö och bör skyddas mot ytterligare påverkan.

Områdets rubricering som varande av riksintresse för naturvård, kulturmiljövård och friluftsliv innebär att området har särskild betydelse för det allmännas intresse. Bevarande och skydd av sådana områden skall därmed ges försteg framför andra intressen som inte är av riksintresse. Områdets kvaliteter från natur-, friluftslivs- och turismsynpunkt, bedöms nedsättas utöver gränsen för obetydlig miljöpåverkan vid en eventuell ytterligare exploatering av strömvattenlandskapet. Länsstyrelsen bedömer att skydd av området genom reservatsbildning är lämpligt och innebär en från allmän synpunkt god hushållning med mark och vatten.

I det handlingsprogram med regionala miljömål som ingår i Miljöstrategi för Västernorrlands län, antagen av länsstyrelsens styrelse den 13 december 1996, beslutades om ett resultatmål beträffande nyttjande av mark och vatten att kvarvarande forsar och strömsträckor i länets älvar inte exploateras.

Området ses även som en stor tillgång vid främst kommunens turismarbete för en på sikt ökad sysselsättning inom turismsektorn, vilket även har betydelse för länet.

Området skall därför skyddas genom förordnande om permanent skydd enligt naturvårdslagen.

Länsstyrelsen har valt följande inriktning vad gäller gränsdragning och bestämmelser:

Förutom vid Haverö strömmar och öarna i vattenlandskapet, innefattar reservatet ej någon strandzon. Reservatets gräns utgörs härvidlag av den högsta vattennivån vid normal vattenvariation (reglering) i älven.

Inom närzonen till reservatet (strandzonen) i övrigt gäller gängse lagstiftningar, vilket bedöms tillräckligt för att även reservatsområdets värden skall bibehållas; plan- och bygglagen, miljöbalken (inkluderande strandskydd inom 100 m från stranden), terrängkörningslagen, samt skogsvårdslagen m.m. För eventuella åtgärder som berör vattenförhållandena gäller miljöbalkens 11 kapitel samt lag med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet, dock undantaget vattenverksamhet som syftar till vattenkraftsutbyggnad, vilket regleras i reservatsföreskrifterna.

I reservatsföreskrifterna i övrigt har länsstyrelsen valt att nedbringa föreskrifterna till ett minimum, samtidigt som reservatets värden bedöms kunna bibehållas. Förutom dessa föreskrifter gäller även allmänna lagstiftningar som nämnts ovan.

Med avvägning mellan berörda allmänna och enskilda intressen anser länsstyrelsen att naturreservatet bör bildas med den avgränsning och de bestämmelser som nedan följer.

Länsstyrelsens beslut

Med stöd av 7 § naturvårdslagen (1964:822) och 6 § lag (1998:811) om införande av miljöbalken förklarar länsstyrelsen det område som markerats på beslutskartan som naturreservat på grund av dess betydelse för kännedomen om landets natur.

För att trygga ändamålet med naturreservatet förordnar länsstyrelsen med stöd av 8-10 §§ naturvårdslagen samt 9 och 19 §§ naturvårdsförordningen (1976:484) att nedan angivna föreskrifter samt vård- och förvaltningsbestämmelser skall gälla beträffande naturreservatet.

Ändamålet med naturreservatet

Ändamålet med naturreservatet skall vara att bevara området strömvattenlandskap, dess biologiska och kulturhistoriska värden, samt att i anpassade former göra området tillgängligt för friluftsliv.

Föreskrifter för naturreservatet

- A. Föreskrifter enligt 8 § naturvårdslagen om **inskränkningar i rätten att förfoga över fastigheter inom naturreservatet.**

Ändring
införd:

Regeringen har 2000-05-18 beslutat om ändring i länsstyrelsens beslut på så sätt att föreskriften för naturreservatet under A. får följande lydelse:

Förbud skall gälla att utföra vattenverksamhet enligt miljöbalkens definition (11 kap 2 § miljöbalken) som syftar till utbyggnad för vattenkraftsändamål. Undantag skall göras för vattenverksamheten vid Kölsillre kraftverk som syftar till utbyggnad för vattenkraftsändamål vid Kölsillreströmmarna.

Utöver vad som eljest gäller i annan lagstiftning är det förbjudet att utan länsstyrelsens tillstånd

- 1 företa genomgripande skogsbruksåtgärder på öarna i älven och fastmarksområdet vid Haverö strömmar. Samråd skall ske med skogsvårdsstyrelsen, varefter tillstånd prövas av länsstyrelsen
- 2 plantera in främmande växt- eller djurart inklusive främmande fiskstammar eller fiskarter

Föreskrifter under punkt C nedan gällande allmänheten gäller även för markägare och innehavare av särskild rätt, med undantag för sådana åtgärder som är nödvändiga för att särskild rätt skall kunna utövas.

Väg 315 och bro över Ljungan vid Kölsillre innefattas ej i naturreservatet.

Föreskrifterna gäller ej normalt underhåll av befintliga anordningar inom reservatet.

Att utöva tillsyn, skötsel och normalt underhåll av väg och befintliga anordningar inom dammanläggningen vid Haverö strömmar skall inte erfordra länsstyrelsens tillstånd.

Rättighet till jakt, fiske, samt tidigare tillståndsgivna lagakraftvunna vattenföretag inskränks ej genom reservatsföreskrifterna. Eventuell förändring av jaktens och fiskets inriktning får endast ske i samråd med länsstyrelsen.

Föreskrifterna utgör ej hinder för de åtgärder som behövs för att tillgodose ändamålet med reservatet och som närmare anges i den till beslutet bifogade skötselplanen.

B Föreskrifter enligt 9 § naturvårdslagen om **skyldighet att tåla visst intrång**

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken förpliktas tåla att följande anordningar utförs och att åtgärder vidtas för att tillgodose ändamålet med naturreservatet.

- 1 Utmärkning av naturreservatet.
- 2 Utplacering av informationstavlor.

C Föreskrifter enligt 10 § naturvårdslagen om vad **allmänheten** har att iakttaga inom reservatet

Utöver vad som eljest gäller enligt annan lagstiftning är det förbjudet att

- 1 störa djurlivet;
- 2 anbringa tavla, skylt, affisch eller därmed jämförlig anordning;
- 3 samla in ryggradslösa djur;
- 4 anordna friluftsanslag som kan skada växt- och djurliv;

- 5 företa vetenskapliga undersökningar utan länsstyrelsens och berörd markägares tillstånd.

Länsstyrelsen kan i särskilda fall medge undantag från ovannämnda förbud.

D Bestämmelser enligt 9 § naturvårdsförordningen om **vård och förvaltning**

- 1 Länsstyrelsen fastställer de föreskrifter om naturvårdsförvaltningen m m, som framgår av skötselplanen nedan (bilaga 7).
- 2 Reservatet utmärks av praktiska skäl ej i terrängen.
Information om reservatet och dess avgränsning sker istället huvudsakligen genom uppsatta informationstavlor.
- 3 Naturvårdsförvaltare skall vara länsstyrelsen.

Detta beslut har meddelats med stöd av naturvårdslagen. Upplysningsvis vill länsstyrelsen nämna att från och med den 1 jan 1999 gäller **miljöbalken**, som ersatt bl a naturvårdslagen. Enligt lag om införande av miljöbalken (SFS nr 1998:811), så gäller dock att ärenden som inletts före balkens ikraftträdande skall handläggas och bedömas enligt äldre bestämmelser, d v s som i detta fall föras till beslut enligt naturvårdslagen. De föreskrifter m m som meddelats i beslutet med stöd av naturvårdslagen äger tillämplighet med stöd av miljöbalken.

Detta beslut kan överklagas till regeringen, miljödepartementet. Skrivelse med överklagan skall dock skickas eller lämnas till länsstyrelsen. Skrivelsen skall vara länsstyrelsen tillhanda inom tre veckor från det att Ni fick del av beslutet.

I ärendets handläggning har deltagit länsråd Inger Liliequist, länsantikvarie Robert Olsson, länsarkitekt Mats Henriksson, länsassessor Lars Nyberg, länsfiskekonsulent Ivar Sundvisson, sektionschef miljöanalys/naturvård Jan Lundqvist, och byrådirektör Lars-Ola Norén, föredragande.

Börje Hörnlund
Landshövding

Lars-Ola Norén
Samhällsbyggnadsenheten

Bilagor:

- 1 Översiktskarta länet
- 2 Översiktskarta
- 3 Beslutskarta, detaljkartor skala 1:10 000 resp 1:20 000, tre delkartor
- 4 Fornlämningar inom och i direkt anslutning till naturreservatet
- 5 Foton
- 6 Markägareförteckning
- 7 Skötselplan

Förteckning över fornlämningar inom och i direkt anslutning till Haverö strömmar naturreservat

Riksantikvarieämbetets fornlämningsnummer	Fornlämningstyp
24	Minnessten
25	Fångstgrop
26	Fångstgrop
38	Fyndplats för eldslagningssten av brun kvartsit
39	Lösfynd av lårbensformad slipsten
114	Boplats utan synlig anläggning
161	Boplats utan synlig anläggning
171	Boplats utan synlig anläggning
172	Fyndplats för skrapa och stötkantskärna i kvarts
174	Boplats utan synlig anläggning
201	Boplats utan synlig anläggning
387	Fiskeanläggning, ålhusgrund
388	Fångstgropsliknande lämning
395	Lösfynd av trindyxa av finkornig bergart
397	Tjärdal
407	Lösfynd av två yxor i brunskiffrig bergart
418	Lösfynd av spjutspets i skiffer, ett ämne till spjutspets samt en krummejsel i svartskiffer
436	Slaggförekomst
439	Kyrkväg
Övriga	
	Kvarn
	Handelsbod
	Husgrund
	Kvarnplats
	Kvarnplats

Platsernas lägen framgår översiktligt av följande två kartor.

Kvarnhuset vid Sör-strömmen, Haverö strömmar

Dammen vid Norr-strömmen, Haverö strömmar

Norr-strömmen vid inloppet i Medingen

Kvisselbäcken mot Medingen från nya dammen

Kölsillre strömmar

Stenkista vid Kölsillre strömmar

Kölsillre kraftverk vid Kölsillre strömmar

Strömfåra mellan Nyhugstret, Killingön och södra fastlandssidan

Köljeån från vägen

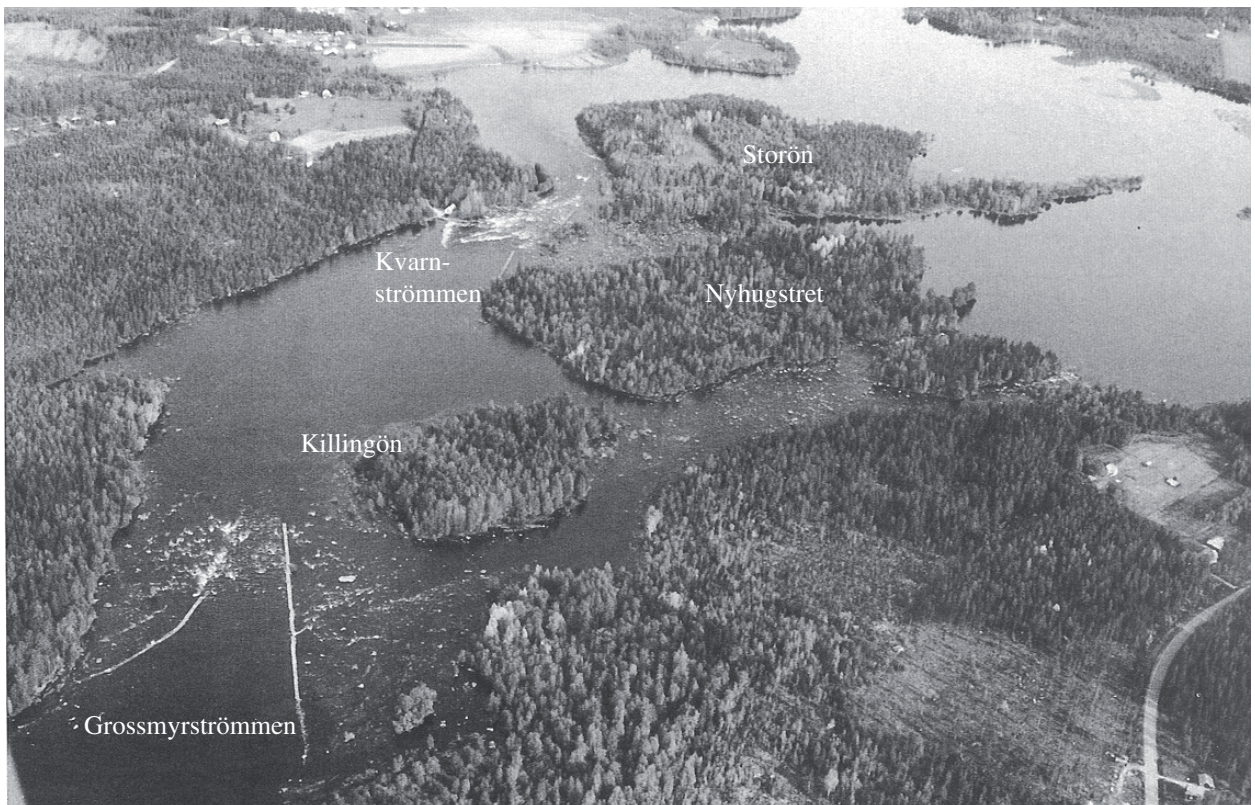
Lämningar från flottningen, västra sidan Storholmen

Strömmarna vid Mosillret

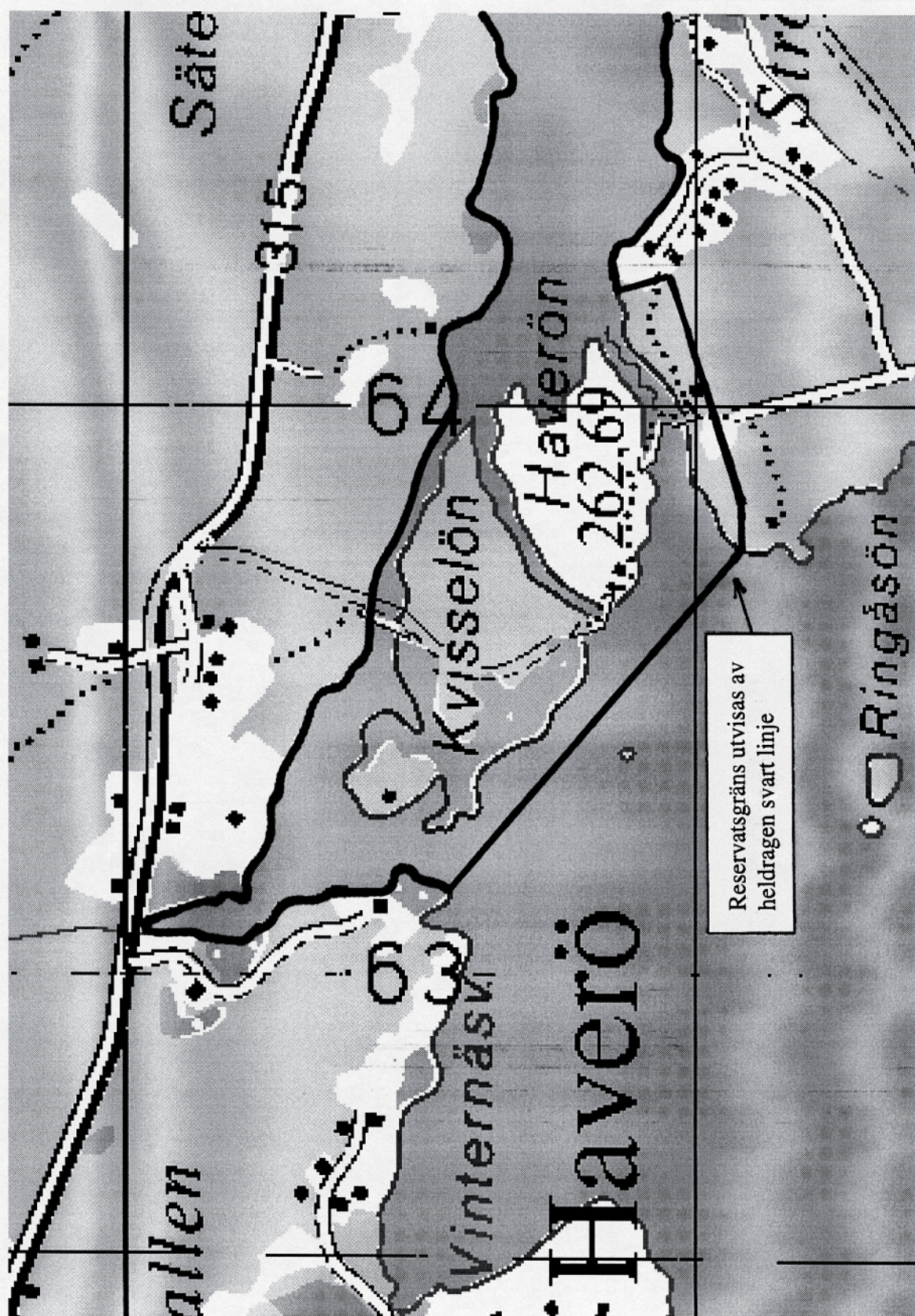
Mosillreströmmarna mot Holmsjön

Kölsillre strömmar med nedifrån räknat: Grossmyrströmmen, Killingön, Nyhugstret, Kvarnströmmen och Storön.

Foton: Thomas Rydqvist, Anders Viotti (flygbild)

Y_gron 1:10000

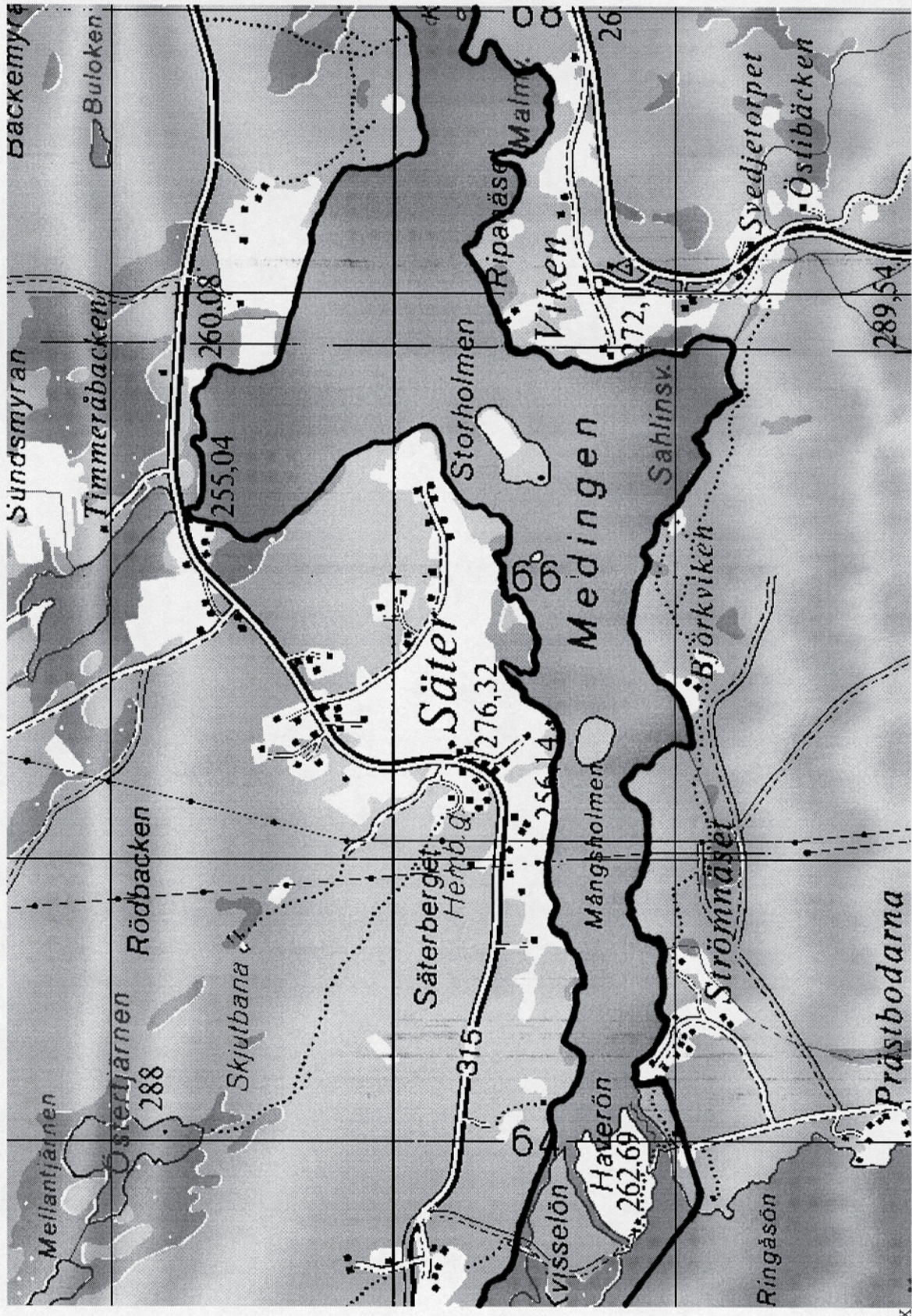

©Lantmäteriverket, Gävle, 1999

X
Y

X,Y: 6918609, 1462392

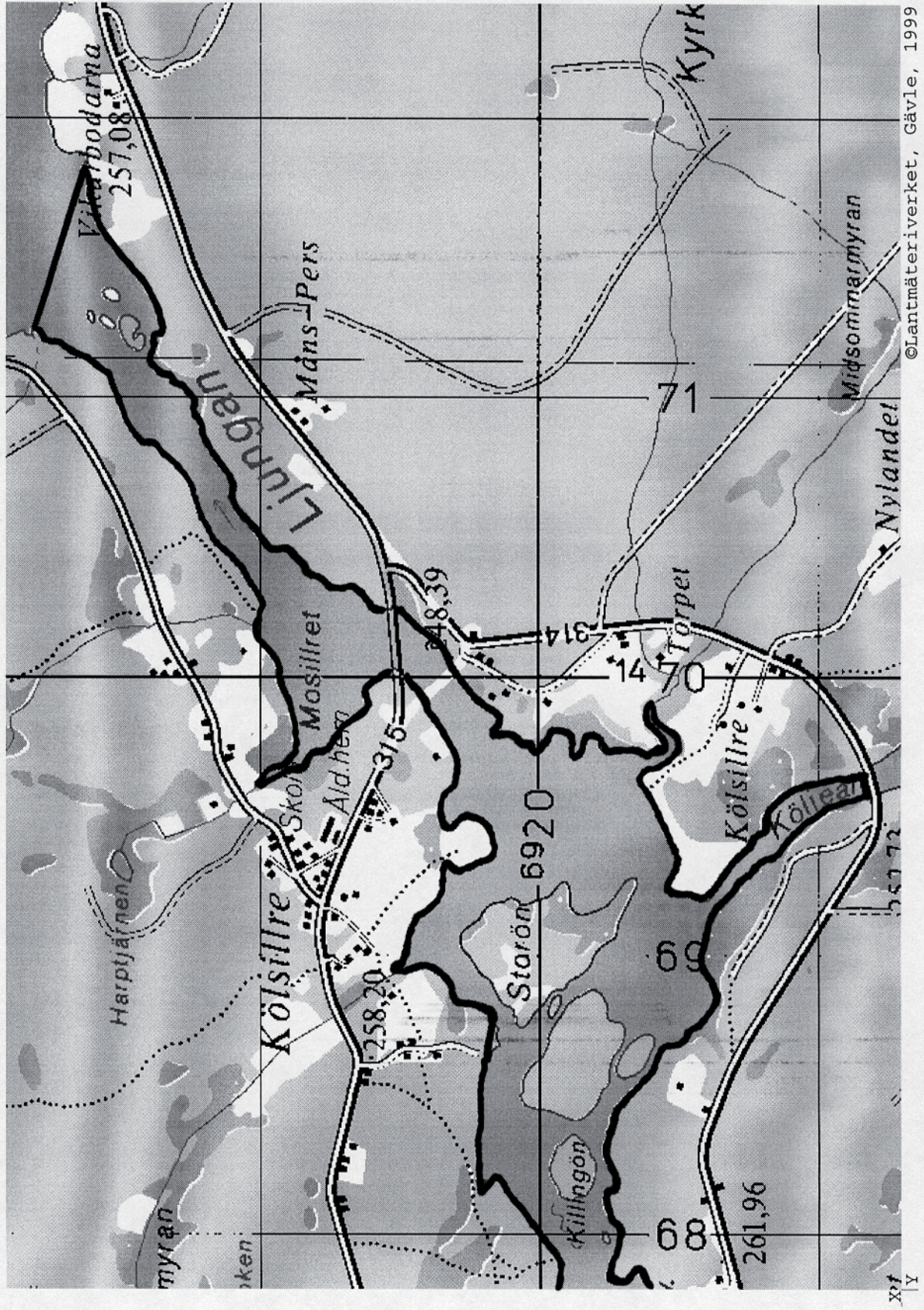
y_gron 1:20000

X | Y
©Lantmäteriverket, Gävle, 1999

X, Y: 6918168, 1463411

y_gron 1:20000

©Lantmäteriverket, Gävle, 1999

X,Y: 6918706, 1467801

Skötselplan för *Haverö strömmar*

En ny skötselplan har tagits fram för att fastställa relevanta skötselmetoder och åtgärder samt för att uppdatera innehållet. Denna skötselplan ersätter tidigare skötselplan tagen 1999-04-29 (dnr 231-3179-98) och används tillsammans med befintligt beslutet taget 1999-04-29 (dnr 231-3179-98) och tilläggsbeslutet taget 2019-06-24 (511-2375-15) som utgör grunden för denna skötselplan. I beslutet återfinns viktig information såsom beslutsmening, syfte, föreskrifter och en sammanfattande beskrivning av området.

Parallellt med framtagandet av denna skötselplan pågår en nationell prövning för vattenkraft, vilken ännu inte är färdig men kan komma att ändra framtida villkor.

Naturvärden

Haverö strömmar är en 8 km lång strömvattensträcka mellan Havern-Kyrksjön och Holmsjön i Ljungan. Fallhöjden är 15 meter längs sträckan. Trots påverkan från vattenreglering finns mycket av älvens ursprungliga utseende kvar. Älvsträckan utgör en av få återstående outbyggda älvsträckor i länet och är en unik miljö sett till vattenlandskapet.

Älvsträckan är enligt 4 kap 1 § MB av riksintresse för naturvård och ska skyddas mot ingrepp i miljön som påtagligt skadar områdets natur- och kulturvärden.

Området omfattar även skog och öppna marker. Skogsbestånden i området består av tallskog, barrblandskog, blandskog och granskog. Den äldsta skogen återfinns på Haverön och här förekommer reliktböck (*Nothorhina muricata* *NT) på solbelysta tallar på den södra delen av ön. Även tallticka (*Porodaedalea pini* *NT) förekommer på ett flertal tallar. Områdets naturvärden har påverkats och präglats av områdets kultur och kulturhistoriska lämningar. Fångstgropar, igenvuxna kulturmarker och flottningsrester minner om att människan i alla tider har tagit tillvara det området haft att erbjuda. Några mindre områden inom naturreservatet vittnar om det gamla jordbrukslandskapet och dåvarande djurhållning och slätter. Inga av dessa områden används för hävd idag och därmed är de utsatta för pågående igenväxning i olika stadier. Delar av öarna Storholmen och Storön är öppna och har tidigare betats och på Storholmen har det bedrivits odling.

Flodpärlmusslan (*Margaritifera margaritifera* *EN) och flodkräftan (*Astacus astacus* *CR) är starkt respektive akut hotade arter och båda förekommer i reservatet. Inom naturreservatet Haverö strömmar finns det idag endast få kända lokaler kvar av flodpärlmussla. Flodpärlmusslan finns idag i Norrströmmen och i mellersta delen av Långängesströmmen men antalet är få och överstiger inte 200 stycken. Man ska dock komma ihåg att arten är svår att eftersöka i området på grund av vattendragets storlek, det finns dock planer på att eftersöka arten med e-DNA provtagning och kompletterande dykning. Fler rödlistade arter som förekommer i vattendraget är lake (*Lota lota* *VU) och utter (*Lutra lutra* *NT).

Andra rödlistade arter som påträffats inom reservatets skog är skogsfru (*Epipogium aphyllum* *NT) som har noterats på minst två ställen inom området, lappticka (*Amylocystis lapponica* *VU), gultoppig fingersvamp (*Ramaria testaceoflava* *NT), svartvit taggsvamp (*Phellodon connatus* *NT), svart taggsvamp (*Phellodon niger* *NT) och skuggviol (*Viola selkirkii* *NT). På områdets gräsmarker

förekommer bland annat backruta (*Thalictrum simplex* *NT).

(* NT = nära hotad, VU = sårbar, EN = starkt hotad, CR = akut hotad, enligt 2020 rödlista.

Kulturmiljövärden

Haverö strömmar ingår i riksintresse för kulturmiljö med motiveringen:

”Fornlämningsmiljö kring sjösystemen Havern, Kyrksjön och Holmsjön, koncentration av boplatser från stenåldern i typiska strandlägen.”

Ett flertal fångstgropar på Haverön vittnar om en tidigare etablerad jägarkultur i området. Groparna användes i första hand för fångst av älg. Detta sätt att fånga storvilt i gropar har en tradition från ca 3 800 f Kr, då de äldsta daterade fångstgroparna i Västernorrland är från, och pågick fram till slutet av 1800-talet. Inom reservatet, på bland annat Haverön, vid Strömnäset och vid Ripanäset, finns flera strandbundna stenåldersboplatser. På ön finns även en gammal färdväg.

I Kvarnströmmen finns ett restaurerat fiskehus från sekelskiftet. Fiskehuset tillhörde ursprungligen Haverö prästboställe, men fisket bedrevs senare på arrende fram till mitten av 1940-talet. Intill dammen ligger även en kvarn, Strömnäskvarnen som byggdes 1854 och var i drift fram till mitten 1940-talet. Kvarnen är numera restaurerad och används ibland som visningskvarn då hembygdsföreningen håller öppet för allmänheten. Även den gamla mjölnarbostaden finns kvar i restaurerat skick. Här finns även en timrad damm och timrade stenkistor, dessa tillsammans med kvarnen, mjölnarbostaden och fiskehuset bildar en ovanligt sammanhållen och välbevarad kulturmiljö som har blivit noggrant restaurerad flera gånger.

Under flottningsepoken anlades stora stenkistor i strömmarna för att styra timret och vattnet rätt och framför allt ville man inte att timret skulle fastna inne i de stora kvillområdena, dvs. delen av vattendraget där huvudfåran förgrenar sig i flera mindre fåror.

Friluftsliv

Området är väl besökt av allmänheten och utpekat som riksintresse för friluftslivet. Den västra delen som innefattar kulturmiljöerna är av intresse som besöksmål, både för sportfiske i strömmarna och bland turister som söker ett lättillgängligt besöksmål. Under sommaren erbjuds caféverksamhet och hantverksförsäljning som lockar besökare. Kortare vandringsslingor med uppmärkta stigar leder besökare genom varierande miljöer som gammal gran- och tallskog och strömmiljöer längs med älven. Vid vattnet, i nordvästra delen av reservatet, finns även två vindskydd med eldstad. Vägvisning till reservatet finns längs med allmän väg 315 och 314.

Gränser

Reservatet ska vara utmärkt enligt svensk standard (SIS 03 15 22) genom målning på träd inom reservatet, i gränsgatan och genom uppsättning av stolpar med reservatsbricka i gränsvinklar och där det är naturligt för besökare att korsa reservatsgränsen.

Längs Ljungans stränder markeras inte reservatsgränsen utan markeringar görs endast på strategiska platser där gränsen går över fast mark.

Brand

Om spontan brand uppkommer inom reservatet bör släckning inriktas mot att säkra bebyggelse i anslutning till naturreservatet, samt kulturmiljöer inom reservatet. Släckning bör inriktas mot naturliga avgränsningar och mot reservatets ytterkanter om räddningschefen anser att branden härmed slutligen kan bekämpas. All eventuell brandbekämpning ska ske med så skonsamma metoder som möjligt och med största hänsyn till vattendraget, mark och vegetation. Då reservatet består av ett antal öar finns det goda förutsättningar att säkra och avgränsa branden med hjälp av en naturlig vattengräns.

Fiske

Fisket inom Haverö strömmar förvaltas av Haverö fiskevårdsområde. År 1991 skedde de senaste fiskutsättningarna med harr (*Thymallus thymallus*) och öring (*Salmo trutta*). Reservatsföreskrifterna innebär inga inskränkningar på fisket i Haverö strömmar.

Jakt

Jakträtten i reservatet innehas av markägarna.

Anslag om pågående jakt bör sättas upp i anslutning till reservatstavlan (se skötselkarta) samt vid vägen från Sund (se beslutskarta). Siktgator får inte röjas (§ A4). Av reservatsföreskrifterna följer vidare att varken levande eller döda träd i reservatet får nyttjas till ved (§ A4).

Reservatet ligger inom avgränsningen för två älgförvaltningsområden, Berg (23–005) och Ljusdal-Ramsjö (21–003), som förvaltas av Länsstyrelsen i Jämtlands län och Länsstyrelsen i Gävleborgs län.

Förvaltning och tillsyn

Länsstyrelsen utser en praktisk ansvarig för skötsel och tillsyn av information samt efterlevnad av reservatsbestämmelser. Uppdraget regleras i avtal.

Skötsel

Inom varje skötselområde beskrivs hur olika naturtyper och anläggningar bör skötas. I bilaga 1 beskrivs föreslagna åtgärder mer specifikt för respektive delområde inom varje skötselområde, med en karta och bild från området. Vissa anläggningar både i och utanför naturreservatet med koppling till naturreservatet sköts av andra än Länsstyrelsen. Ånge kommun sköter tömning av sopkärl och dass samt reningsverksdammarna på fastigheten Kölsillre 1:53. Haverö fiskevårdsområde sköter ett antal vindskydd och stugor intill reservatet. Ljungans vattenregleringsföretag underhåller de tre dammarna i utloppet av Kyrksjön samt kulturdammen i Kvarnströmmen, medan Ånge kommun ansvarar för byggnaderna öster om dammen. Dammen belägen på fastighet Kölsillre 1:25 ägs och sköts av Härjeåns Kraft.

Skötselområden med bevarandemål och åtgärder

Området har indelats i 7 skötselområden, se skötselkarta.

Skötselområde 1

Vatten

Skötselområdet omfattar hela vattenområdet inom reservatet. I bilaga 1 finns specifika åtgärder utpekade för valda områden.

Övergripande mål

Delen av Ljungan som ingår i Naturreservatet ska ha återfått en större del av sin naturliga vattenföring och rensade sträckor har återställts, vilket innebär att vattnet fördelas jämnare i fler vattendragsfåror och på en större andel av den potentiella bottenytan. Detta skapar fungerande naturliga processer där tillförseln av död ved sker. Fungerande processer och naturliga strukturer förstärks och skapar förutsättningar för vattendragets vattenorganismer. Strömsträckorna håller en god reproduktion av öring och harr. Platser med förekomst av lekområden och bra uppväxtmiljöer för fisk har ökat. Flodpärlmussla föryngrar sig och har återetablerats på sträckor där den tidigare slagits ut. Strömstaren har gynnats av det restaurerade vattenlandskapet, med fler häckande par och det finns en fortsatt förekomst av utter i området.

Biotopvård i naturreservatet föregås av information och löpande dialog med sakägarna. Ska biotopvård utföras i anslutning till Kölsillre kraftverk sker planering av verksamheten i nära dialog med kraftverksintressenterna.

Målordikatorer:

- Senast 2030 är minst 25 % av de flottledspåverkade sträckorna återställda.
- Totala antalet flodpärlmusslor ökar från mycket låga nivåer till nivåer som kan benämnas som god bevarandestatus. Jämförelsedata finns från tidigare år.
- Andelen flodpärlmusslor kortare än 50 mm uppgår till minst 10 % och musslor kortare än 20 mm förekommer. Jämförelsedata finns från tidigare år.
- Naturligt reproducerande bestånd av öring finns och yngelrekrytering förekommer i normala tätheter.

Åtgärder

- **Biotopvård**
De flottledsrensade vattendragsfårorna biotopvårdas med maskinell återställning där block och sten som rensats upp i samband med flottningen återförs till älven. I små grenar av älven kan det räcka med manuell återställning om det är svårt att ta dit en maskin. Där det är möjligt bör söndersprängda block ersättas eller kompletteras med nya som i första hand hämtas från vattendragets närmiljö och i annat fall fraktas dit. Eftersom dammar, både uppströms och nedströms om reservatet, reglerar vattenflödet inom hela reservatet är det av hög prioritet att vattensätta torra och stängda fåror (V8, V10 och V11 i bilaga 1).
- **Utplacering av död ved**
Placera ut död ved om det är brist på naturlig tillförsel av död ved till vattendraget.
- **Utplacering av lekgrus för fisk**
Där lekområden har förstörts eller där återställning skapar goda förutsättningar, kan det bli aktuellt att återställa dessa med nytt lekgrus. I möjligaste mån ska områden som fortfarande har lekgrus kvar på sträckorna prioriteras för återskapande av lekområden.
- **Säkerställ värdefulla kulturmiljöer**
Stenkistor är viktiga kulturmiljöer och får inte förstöras. Går det inte att styra in vatten på annat sätt kan det i undantagsfall bli aktuellt att ta bort någon sten i stenkistorna för att släppa in vattnet i den naturliga fåran, men det ska alltid göras i samverkan med kulturmiljö på Länsstyrelsen.

- **Inventering av flodpärlmussla**
Flodpärlmussla är känd från Långängesströmmen och Kvarnströmmen och behöver undersökas mer vid lågflöden. Inventering behöver också göras inför åtgärder, så att de få bestånden musslor som finns inte skadas. För naturreservatets och områdets framtid är det önskvärt att reservatsförvaltningen utför inventering av flodpärlmussla i tillrinnande biflöden till Haverö strömmar. Bestånd av flodpärlmussla bör också inventeras med hjälp av e-DNA och följs upp med hjälp av snorkling, dykning eller undervattensdrönare.
- **Inventering av fisk**
Provfiske genom elfiske eller fiskeräknare.
- **Tillståndsansökan för återställningsarbete i vatten**
Vid arbete med återställningsverksamhet i vatten krävs endera anmälan om vattenverksamhet eller tillstånd. I Haverö strömmar kommer båda sätten att utföras i och med att det är både stora och mindre verksamheter som ska utföras. I båda fallen sker en information och dialog med berörda sakägare innan verksamheten sätts i gång. Detta gäller såväl inom som utanför Haverö strömmars naturreservat.
- **Ta bort främmande arter**
Röja bort vattenpest, som idag finns i strömmen mellan Nyhugstet och Storön, och andra främmande arter.

Skötselområde 2

Talldominerad skog

Områden inom skötselområde 2 omfattar delområden B3, B4, B6, B8 och B9 i bilaga 1.

Övergripande mål

Området är talldominerat och består delvis av brandpräglad naturskog med ett varierande inslag av lövträd. Naturskogsstrukturer som gamla träd och död ved i form av torrakor och lågor förekommer i god omfattning i hela området. Arealen västlig taiga (9010) bibehålls och förväntas öka i och med att områdets naturskogsqualitéer utvecklas ytterligare.

Målordikatorer:

- Andelen öppen tallskog har ökat.
- Andelen död ved i området har ökat.
- Förekomst av solexponerade äldre tallar lämpliga för exempelvis reliktböck.

Åtgärder

- **Naturvårdsbränning**
För att gynna olika organismer knutna till brand bör variation i intensitet och bränningsdjup eftersträvas. I möjligaste mån bör vissa äldre, eventuellt sedan tidigare brandpåverkade, tallar skyddas från att dö i branden liksom att torrakor och lågor skyddas från att av branden fällas eller förbrännas.

Selektiva huggningsingrepp kan göras inför naturvårdsbränning. Med detta avses främst att upprätthålla säkerheten i utförandet, exempelvis genom att kvistrensa träd som riskerar att föra elden upp i kronskiktet, eller att fälla döda björkar med eldfängd näver intill yttergränser.

■ Veteranisering av tall

I de mer skogsbrukspåverkade delarna av naturreservatet där naturvårdsbränning är svårare att genomföra, på grund av säkerhetsskäl, kan andra åtgärder för att återskapa äldre tallskogar och efterlikna vissa för taigan typiska effekter av brand komma att vidtas. Dylika åtgärder kan vara katning eller annan typ av veteranisering av tallar. Åtgärderna genomförs för att på lång sikt skapa torrakor och värdefulla tallsubstrat. Att skada yngre tallar runtom så att de långsamt dör kan också vara en lämplig åtgärd för att gynna specifika arter såsom reliktböck som kräver mer solöppna förhållanden. I delar av skötselområdet där trädsiktet är av mer restaureringskaraktär, det vill säga har låg åldersspridning, låg skiktning och låg andel äldre tallar, kan åtgärderna också komma att genomföras för att skapa mer solöppna förhållanden och mer varierade bestånd.

Skötselområde 3

Löv- och barrskogar

Områden inom skötselområde 3 omfattar delområden B1, B2, VÅ1, BL3, BL4, BL5, BL7 och BL10 i bilaga 1.

Övergripande mål

Området utvecklas till att på lång sikt utgöras av naturskogsartad skog med strukturer som gamla träd och död ved, med goda utvecklingsförutsättningar för typiska naturskogsarter. Naturliga gläntor i skogen skapas av vatten och vind. Områden med höga lövvärden har gynnats och enskilda grupper av löv har friställts.

Målindikatorer:

- Andelen död ved har ökat.
- Arealen friställda äldre barr- och lövträd har ökat.
- Arealen lövträd har ökat.

Åtgärder

■ Lövgynnande åtgärder

Skötseln i området bör avgränsas till att gynna lövträd där de förekommer rikligare, samt äldre tallar. Dessa värden är som störst idag där bete har förekommit. För att gynna tall och löv kan gran avverkas eller ringbarkas, helst i mindre grupper, för att bibehålla ett visst vindskydd men ändå skapa solbelyst mark och ved. Avverkade granar lämnas som död ved i skogen eller fälls ut i någon av vattenfåror, för att skapa död ved i fåror om det är brist på naturlig tillförsel av död ved.

Övriga delar av skötselområdet, där det är tydligt att det pågår naturliga processer såsom tillskapande av död ved, bör kunna lämnas för fri utveckling. Områdena kan också i olika grad påverkas av förändrade vattennivåer som följd av biotopvård i angränsande vattenmiljö.

Skötselområde 4

Barrdominerad äldre skog

Områden inom skötselområde 4 omfattar delområden B7, B10, BL2, BL6, BL8, BL9 och BL11 i bilaga 1.

Övergripande mål

Skogen är naturskogsartad, olikåldrig och innehåller strukturer som gamla träd, och döda stående och liggande träd. Skogen har goda möjligheter att utvecklas fritt genom naturlig dynamik och naturliga processer. Naturskogsqualitéerna ökar med tiden.

Målindikatorer:

- Naturskogsarter knutna till gran bibehålls och ökar i antal.
- Skogarna får utvecklas fritt efter naturliga processer.

Åtgärder

- Fri utveckling
Området lämnas för fri utveckling. Biotopvård i angränsande vatten kan i olika utsträckning komma att påverka områdenas fuktighet och framtida utveckling.

Skötselområde 5

Hävdad eller öppen mark

Områden inom skötselområde 5 omfattar delområden Ö1, Ö2, Ö3, HÖ1 och HÖ2 i bilaga 1.

Övergripande mål

Hävd och/eller slåtter är återupptagen.

Målindikatorer:

- Andelen öppen mark har ökat.
- Slåtter och/eller bete har ökat antalet hävdgynnade arter.

Åtgärder

- Restaurering av slåtter och betesmarker
Röjning av gran i de områden som tidigare varit hävdade. Det finns en del solitära äldre granar på Storön som bör lämnas helt som naturvärdesträd. På de ytor som idag är öppna behövs hävd för att undvika igenväxning på sikt.
- Slåtter och/eller bete
Årlig slåtter bör genomföras för att på sikt öka naturvärdena men också göra området attraktivt för besökare. Vid Strömsnäset och Kvarnhusströmmen har åtgärder redan vidtagits för att öppna upp runt kulturmiljöerna. Storholmen och övriga öar prioriteras endast för åtgärder om det finns en aktiv brukare som önskar återuppta hävden.
- Röjning av igenväxningsvegetation

Skötselområde 6

Information och tillgänglighet

Omfattar hela reservatet

Övergripande mål

Att låta området vara tillgängligt för allmänheten.

Målindikatorer:

- Informationstavlor har iordningställt.
- Minst två parkeringsplatser är i gott skick.
- Minst två vindskydd är iordningställda.
- Aktuell information om reservatet finns på länsstyrelsens hemsida.
- Stigar är tydligt markerade.
- Delar av reservatet är tillgänglighetsanpassat.

Åtgärder

■ Informationstavlor

Informationstavlor finns vid parkeringen och på lämpliga ställen där besökare korsar reservatsgränsen. Platsspecifika informationstavlor monteras för att informera om reservatets värden. Informationsskyltar underhålls och byts ut vid behov.

■ Information på hemsida

En beskrivning av området finns på länsstyrelsens hemsida.

■ Stigar och leder

Stigarna i naturreservatet underhålls löpande och markeras tydligt med färgmarkering och hänvisningsskyltar. Stigarna hålls fria från omkullfallna träd.

■ Tillgänglighetsanpassning

Delar av området bör göras tillgängliga för den breda allmänheten genom att anlägga breda och lättframkomliga stigar och rastplatser på Haverön och i anslutning till kvarnen. Byggnader och anläggningar bör vara tillgänglighetsanpassade. Förslag på åtgärder är landgångar och ramper.

■ Parkeringar och vägvisning

Parkeringar ska finnas belägna i reservatet eller i dess närområde (särskilt i anslutning till kvarnen och Kvisselön). Avtal för parkering upprättas med berörda sak- eller markägare. Vägvisning vid allmän väg ska finnas längst väg 315 och 314.

■ Rastplatser

Rastplatserna ska vara väl fungerande och i gott skick. Bland annat finns minst två vindskydd i området och rastplatser i anslutning till kvarnen och Kvarnströmmen. En mulltrumstolett ska finnas i anslutning till kvarnen.

■ Tömning av sopor och utedass

Tömning av soptunnor och utedass sköts av Ånge kommun.

Skötselområde 7

Kulturmiljöer och byggnader

Områden inom skötselområde 7 omfattar delområden K1 i bilaga 1.

Övergripande mål

Att synliggöra och bevara kulturmiljöer i reservatet. Att synliggöra historiska kulturlämningar ger besökarna möjligheten att se hur den historiska markanvändningen och kulturmiljöerna har präglat området och dess naturvärden.

Målindikatorer:

- Kulturmiljöerna ska underhållas och vara i gott skick så att deras värden bibehålls över tid.
- Anläggningar ska vara säkra att beträda för allmänheten.
- Kulturhistoriska lämningar ska vara synliga för besökare.

Åtgärder

- Underhåll av kulturmiljöns byggnader
Underhåll av kvarnen, fiskehuset, källaren och andra byggnader i kvarnens närområde. Kulturhistoriska byggnader och anläggningar underhålls löpande av fastighetsägaren. Renoveringar ska ske på sådant sätt att bevarandevärdena bibehålls.
- Underhåll av dammar och vattenanordningar
Dammarna och andra anläggningar underhålls löpande av regleringsföretaget. Renoveringar ska ske på sådant sätt att bevarandevärdena för kulturmiljön bibehålls och områdets upplevelsevärden bibehålls eller utvecklas.
- Rökning av buskar och träd
För att synliggöra och bevara fångstgropar, stenmurar och andra kända kulturmiljöer i området ska återkommande rökningar och huggningar av enskilda träd genomföras på och kring dessa.
- Tematavlor
Information om kulturmiljöerna återfinns på de tematavlor som placeras ut i reservatet.

Sammanfattning och prioritering av åtgärder

Prio	Åtgärd	Skötselomr	Start	Intervall	Finansiering
1	Biotopvård	1	2024	Vid behov	Reservatsanslag/Projektmedel
1	Tillståndsansökan för återställningsarbete i vatten	1	2023	Vid behov	Reservatsanslag
1	Röja bort främmande arter	1	2023	Vid behov	Reservatsanslag
1	Säkerställ värdefulla kulturmiljöer	1	2023	Årligen	Reservatsanslag
1	Naturvårdsbränning	2	2028	20:e år	Reservatsanslag
1	Informationstavlor	6	2023	Vid behov	Reservatsanslag
1	Information på hemsida	6	2023	Vid behov	Reservatsanslag

1	Parkeringar och vägvisning	6	2023	Årligen	Reservatsanslag
1	Rastplatser	6	2023	Årligen	Reservatsanslag
1	Gränser	6	2023	10	Reservatsanslag
1	Tömning av sopor och utedass	6	2023	Årligen	Ånge kommun
1	Parkeringar och vägvisning	6	2023	Årligen	Reservatsanslag
1	Stigar och leder	6	2023	Årligen	Reservatsanslag
1	Underhåll av kulturmiljöns byggnader	7	2023	Årligen	Ånge kommun
1	Underhåll av dammar och vattenanordningar	7	2023	Årligen	Ljungans vattenregleringsföretag
2	Inventering av flodpärlmussla	1	2023	10:e år	Reservatsanslag
2	Inventering av fisk	1	2023	10:e år	Reservatsanslag
2	Utplacering av lekgrus för fisk	1	2025	Vid behov	Reservatsanslag/Projektmedel
2	Utplacering av död ved	1	2023	Vid behov	Reservatsanslag
2	Slätter och/eller bete	5	2023	Årligen	Reservatsanslag/Djurägare
2	Röjning av igenväxningsvegetation	5	2023	Årligen	Reservatsanslag
2	Tillgänglighetsanpassning	6	2023	Vid behov	Reservatsanslag
2	Röjning av buskar och träd	7	2023	Årligen	Reservatsanslag
3	Veteranisering av tall	2	2024	Vid behov	Reservatsanslag
3	Lövgynnande åtgärder	3	2024	Vid behov	Reservatsanslag
3	Restaurering av slätter och betesmarker	5	2025	Vid behov	Reservatsanslag
3	Tematavlor	7	2025	Vid behov	Reservatsanslag

Uppföljning

Uppföljning av reservatets syfte och gynnsam bevarandestatus för miljöer och arter är en prioriterad uppgift för reservatsförvaltningen, utöver de åtgärder som anges ovan.

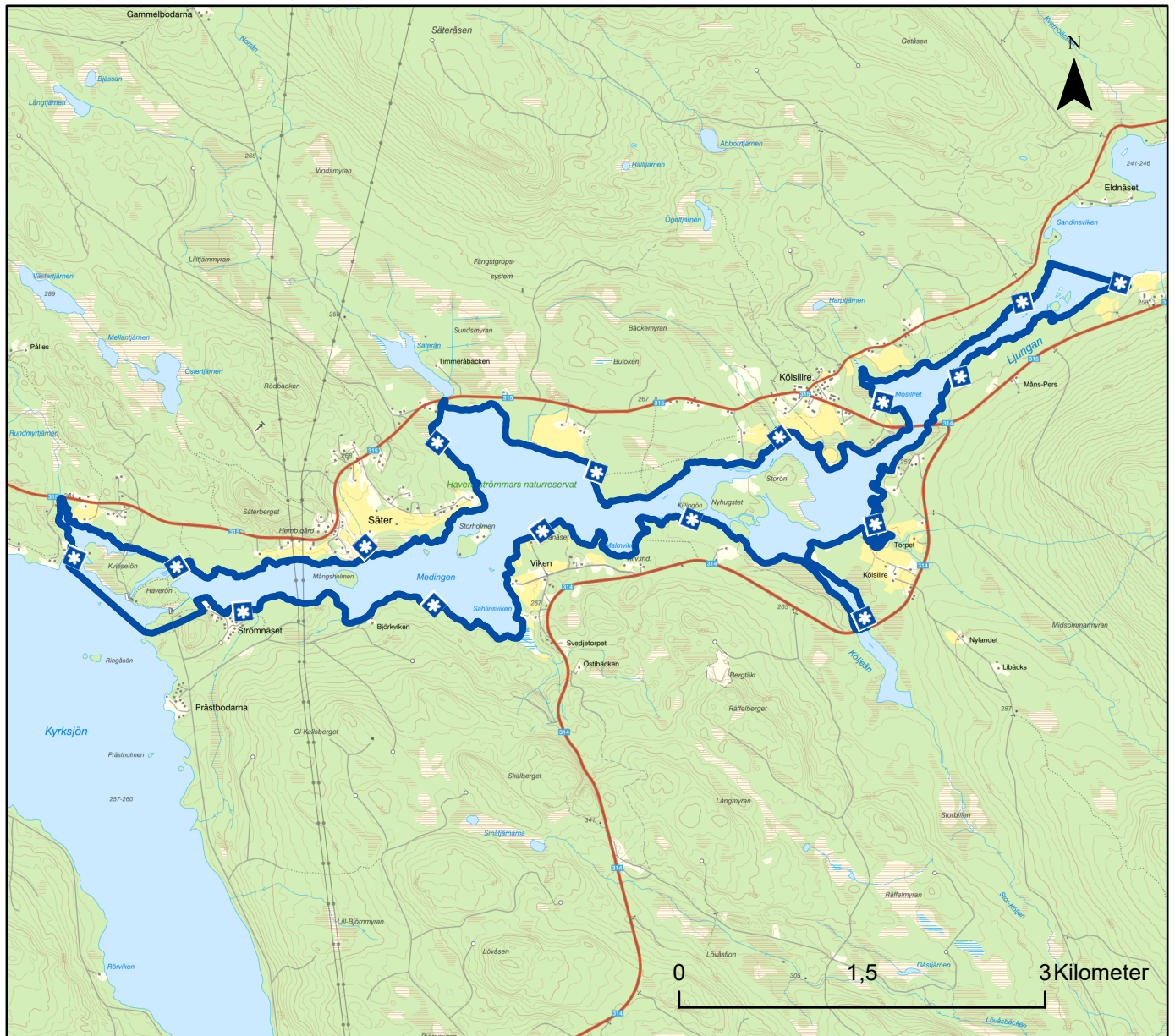
För skyddade vattendrag i länet bör ett samlat program för uppföljning upprättas. Därvid bör man bland annat se över tidsintervall för mätning och inventering. På grund av naturlig variation bör mätperioden för vissa parametrar, exempelvis pH och föryngring av öring, utgöras av flera på varandra följande år. Uppföljningen bör samordnas med liknande verksamhet inom exempelvis miljöövervakning.

Sammanfattning av uppföljning

Skötselomr	Kvalitetsmål	Intervall
1	Minst 25 % av de flottledspåverkade sträckorna återställda.	2030
1	Flodpärlmusslor ökar från mycket låga nivåer till nivåer som kan benämnas som god bevarandestatus.	Vart 3:e-6:e år
1	Andelen flodpärlmusslor kortare än 50 mm uppgår till minst 10 % och musslor kortare än 20 mm förekommer.	Vart 3:e-6:e år
1	Naturligt reproducerande bestånd av öring finns och yngelrekrytering förekommer i normala tätheter.	Vart 3:e-6:e år
2	Andelen öppen tallskog har ökat.	Löpande tillsyn
2	Andelen död ved i området har ökat.	Löpande tillsyn
2	Arten reliktblöck förekommer på solexponerade äldre tallar.	Löpande tillsyn
3	Andelen död ved har ökat.	Löpande tillsyn
3	Arealen friställda äldre barr- och lövträd har ökat.	Löpande tillsyn
3	Arealen lövträd har ökat.	Löpande tillsyn
4	Naturskogsarter knutna till gran bibehålls och ökar i antal.	Vart 10:e år
4	Skogarna får utvecklas fritt efter naturliga processer.	Löpande tillsyn
5	Andelen öppen mark har ökat.	Löpande tillsyn
5	Slätter och/eller bete har ökat antalet hävdgynnade arter.	Vart 10:e år
6	Informationstavlor har iordningsställt.	Löpande tillsyn
6	Minst två parkeringsplatser är i gott skick.	Löpande tillsyn
6	Minst två vindskydd är iordningsställda.	Löpande tillsyn
6	Aktuell information om reservatet finns på länsstyrelsens hemsida.	Löpande tillsyn
6	Stigar är tydligt markerade.	Löpande tillsyn
6	Delar av reservatet är tillgänglighetsanpassat.	Löpande tillsyn
7	Kulturmiljöerna ska underhållas och vara i gott skick så att dess värden bibehålls över tid.	Löpande tillsyn
7	Anläggningar ska vara säkra att beträda för allmänheten.	Löpande tillsyn
7	Kulturhistoriska lämningar ska vara synliga för besökare.	Löpande tillsyn

Haverö strömmar naturreservat

Översiktskarta

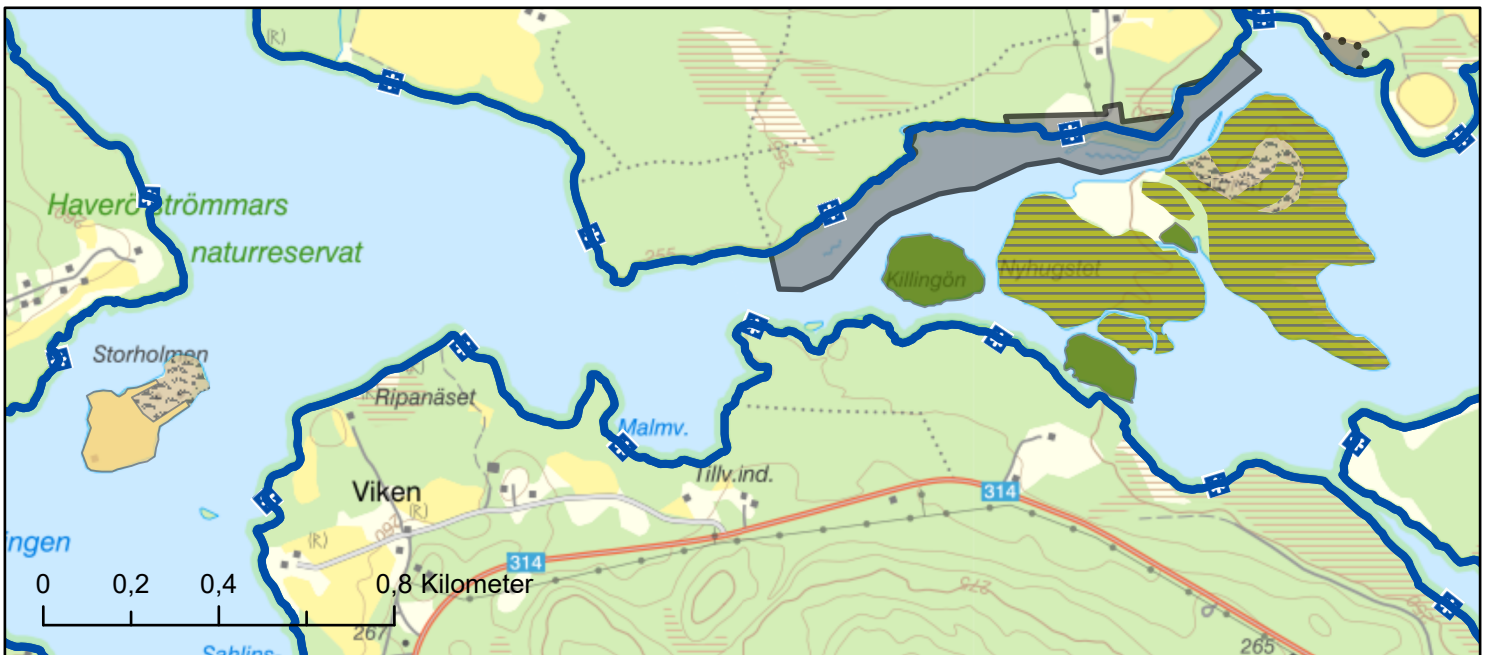
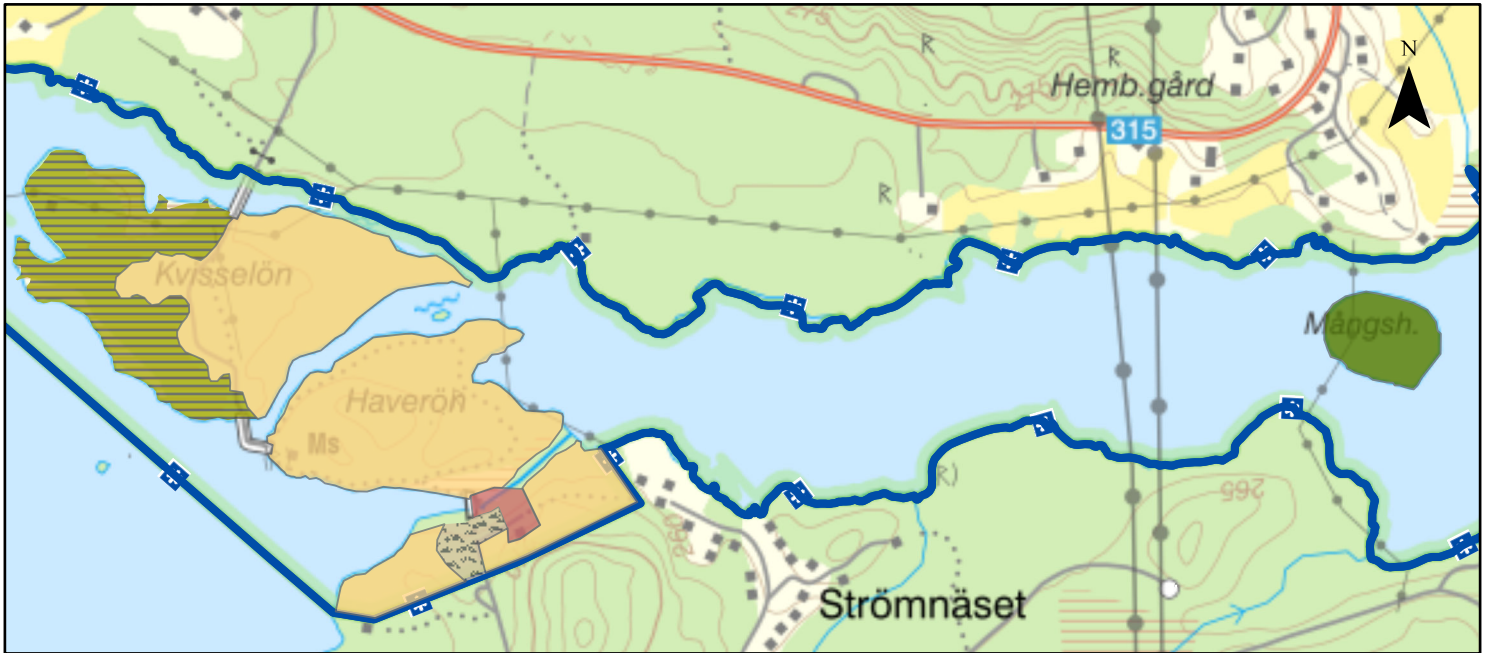

 Reservatsgräns

© Länsstyrelsen Västernorrland
© Lantmäteriet Geodatasamverkan

Haverö strömmar naturreservat

Skötselkarta

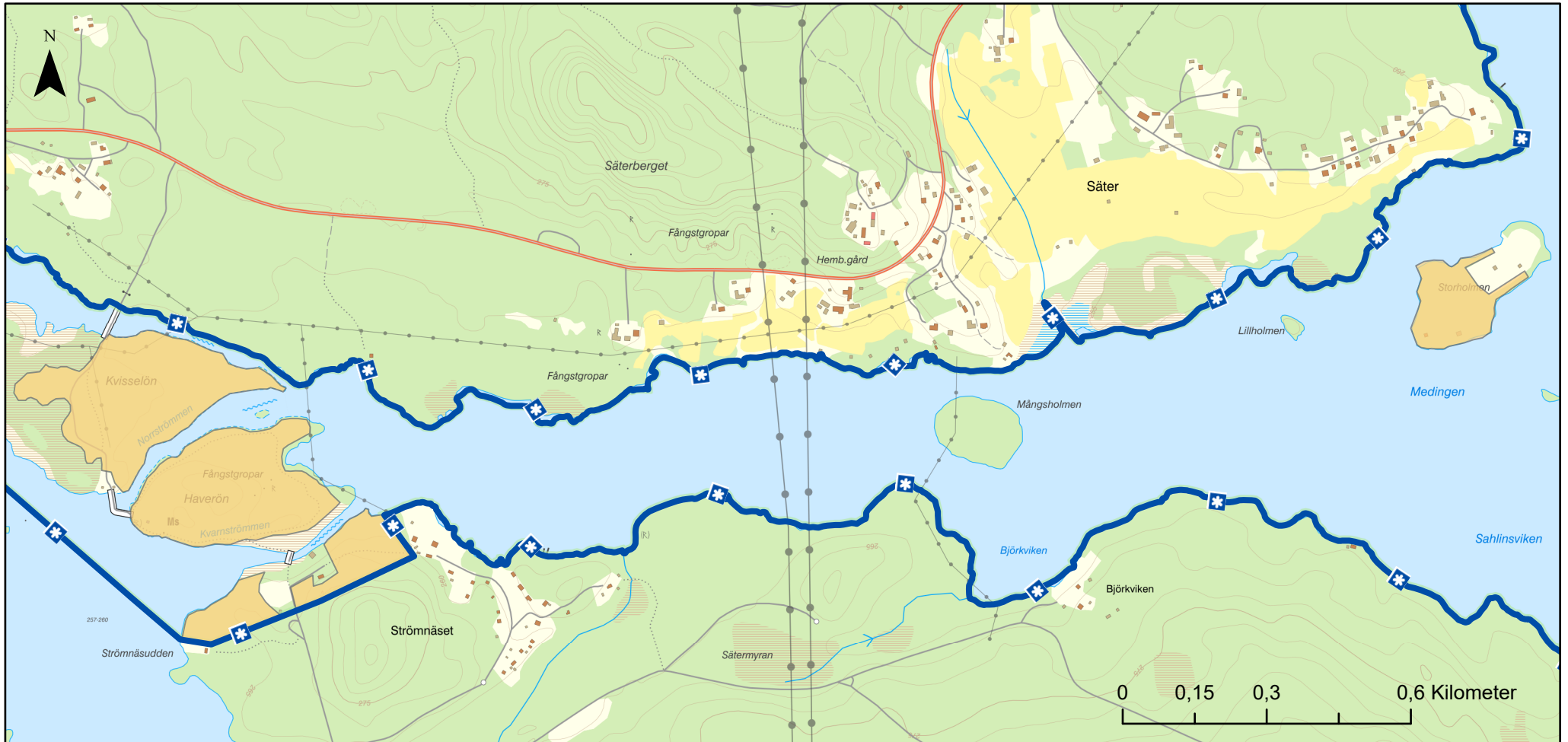

Skötselområde 1	Skötselområde 6 (hela reservatet)
Skötselområde 2	Skötselområde 7
Skötselområde 3	Reservatsgräns
Skötselområde 4	Fastighet Kölsillre 1:25
Skötselområde 5	Fastighet Kölsillre 1:53

© Länsstyrelsen Västernorrland
© Lantmäteriet Geodatasamverkan

Haverö strömmar naturreservat

Förslagskarta naturvårdsbränning

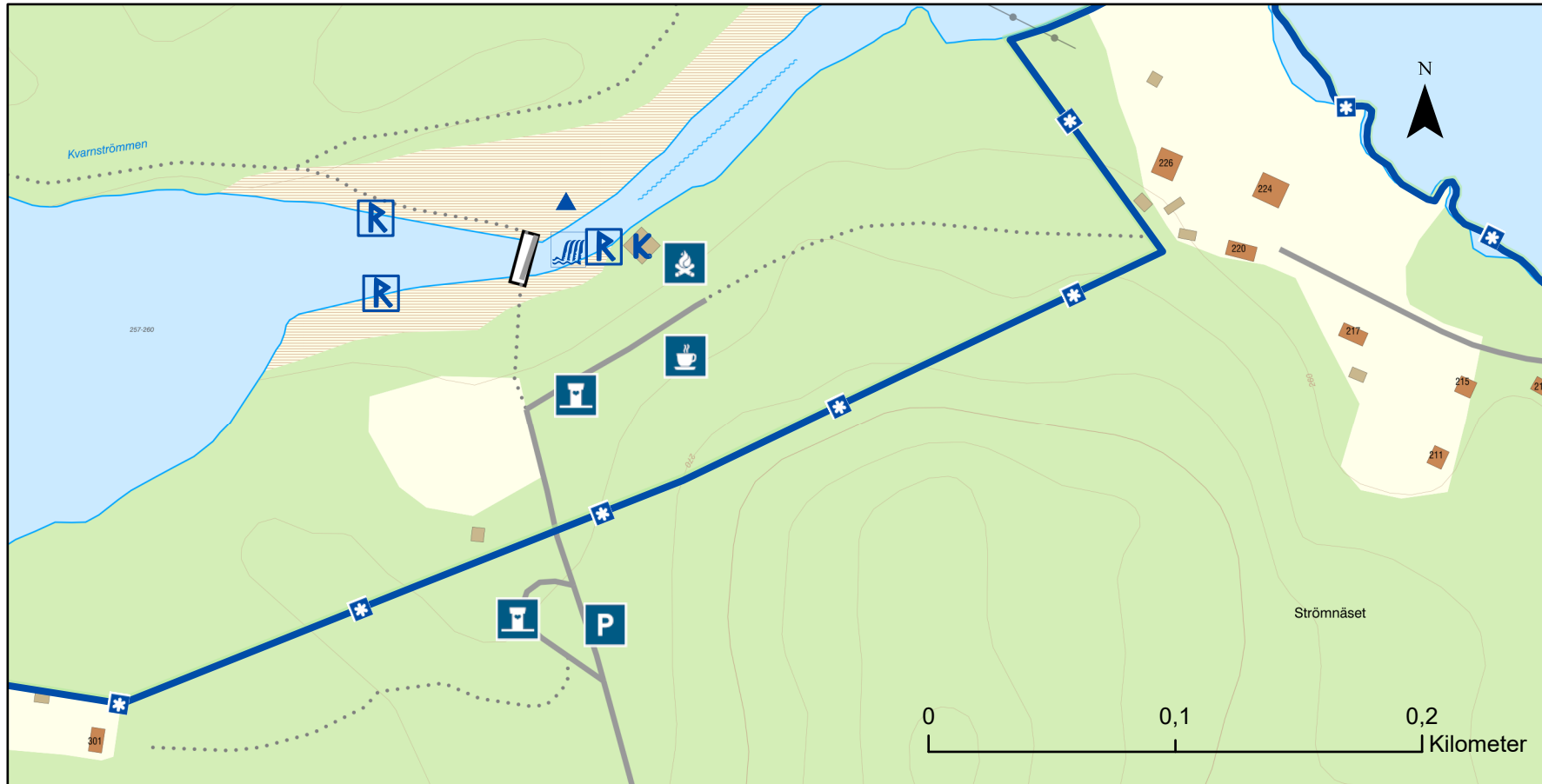
 Reservatsgräns Förslag bränningsområde

© Länsstyrelsen Västernorrland
© Lantmäteriet Geodatasamverkan

Haverö strömmar naturreservat

Byggnads- och kulturkarta

2023-05-16
Dnr: 512-2531-2023

Eldstad	Stenkista	Utedass/Toalett
Fiskeanläggning	Damm	Parkering
Café	Kvarnhuset	Reservatsgräns

© Länsstyrelsen Västernorrland
© Lantmäteriet Geodatasamverkan

Haverö strömmar naturreservat

Byggnads- och kulturkarta

2023-05-16
Dnr: 512-2531-2023

	Vindskydd		Fångstgrop		Parkering
	Boplats		Damm		Reservatsgräns
	Minnessten				

© Länsstyrelsen Västernorrland
© Lantmäteriet Geodatasamverkan

Haverö strömmar naturreservat

Byggnads- och kulturkarta

2023-05-16
Dnr: 512-2531-2023

- Flottningsrester
- Reservatsgräns

© Länsstyrelsen Västernorrland
© Lantmäteriet Geodatasamverkan

Haverö strömmar naturreservat

Byggnads- och kulturkarta

2023-05-16
Dnr: 512-2531-2023

- Rastplats
- Utedass/Toalett
- Parkering
- Reservatsgräns

© Länsstyrelsen Västernorrland
© Lantmäteriet Geodatasamverkan